

dialogi

Miesięcznik pedagogiczny

Nr 6 (213)
Czerwiec 2017
Szczecin
ISSN 2300-9691

**Mądrze
wypoczywam**

Zuzanna Rogacka, 10 lat - nagroda

X Ogólnopolski Konkurs Plastyczny
Poezja w obrazach
– poetów polskich

Aleksander Stark, 6 lat - nagroda

Zdjęcia:
Monika
Wilczyńska

Kinga Byrska, 17 lat - nagroda

Weronika Grabczan, 14 lat - nagroda

Jagoda Szlachetowska, 9 lat - nagroda

Martyna Ćwiertnia, 17 lat - nagroda

**„Dialogi” Miesięcznik
Pedagogiczny**

e-mail:
dialogi@palac.szczecin.pl

Wydawca:
Pałac Młodzieży –
Pomorskie Centrum
Edukacji

Redagują:
Ewa Karasińska
(redaktor naczelna)
Ryszard Goclan
(redaktor techniczny)

Kolegium redakcyjne:
Paweł Bartnik
Katarzyna Fenczak
*Róża Czerniawska-
Karcz*
Bogdan Matłowski
Wiesław Seidler

Zastrzegamy sobie
prawo do skracania,
opracowań,
redagowania
i adiustacji tekstów
oraz zmiany ich
tytułów.
Za treść ogłoszeń
odpowiedzialności
nie ponosimy.

Adres redakcji:
Pałac Młodzieży – PCE
al. Piastów 7
70-327 Szczecin
tel. 91 422 52 61
Konto: **PeKaO S.A.**
II O/Szczecin
75124039271111
001006361605

W numerze:

* **Poezja w obrazach
– poetów polskich** 2, 39,
40

* **Piszemy wiersze,
czytamy książki...** 4-8

* **Młoda poetka** 8-11

* **Bezpieczne wakacje** 12

* **„Mądrze znaczy
bezpiednie i
odpowiedzialnie – nasz
sposób na wypoczynek”** 13-16

* **Archiwum
Pełne
Pamięci** 16

* **Relaks
z
książką** 17-18

* **W Pałacu literacko** 19-22
* **Dobry start
przedszkolaka** ⁽⁴⁾ 23-34

* **Z wiatrem w żaglach** 35-37
* **Pierwsza pomoc** 37

* **Odjazdowy
Bibliotekarz 2017** 38

**Warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje
Sala do wynajęcia**

Pałac Młodzieży oferuje do wynajęcia salę multimedialną na 50 osób. Sala znajduje się w budynku nowej siedziby, przy al. Piastów 7 (centrum Szczecina). Wyposażona jest w nowoczesny sprzęt techniczny, m.in. projektor, rzutnik multimedialny i nagłośnienie w systemie dźwiękowym dolby surround. Można tu zorganizować m.in. warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje. Gwarantujemy pomoc techniczną przy obsłudze. Warunki wynajmu i terminy rezerwacji – w sekretariacie PM-PCE, tel. 91 422 52 61

Gimnazjum Nr 10

Piszemy wiersze, czytamy książki...

Słów kilka...

Ten rok szkolny upływa nam pod hasłem promowania czytelnictwa. Uczniowie pisali wiersze do książki, tworzyli zakładki, obwoluty książek, komiksy, kręcili filmy reklamujące czytanie, a w kąciку **Nauczyciele polecają** zapoznawali się z propozycjami, po które warto sięgnąć... te działania w szkole prowadzili, m.in. bibliotekarz p. Renata Spiechowicz, poloniści Joanna Przeobrażeńska, Klaudia Szostak, Joanna Sienkiewicz, Lidia Kulik.

Czy te działania spowodują, że w czasie wakacji nasi uczniowie będą „*Mądrze wypoczywać*”? Być może tak, bo ich wypowiedzi brzmią zachęcająco...

Lidia Kulik

– polonista Gimnazjum Nr 10
w Szczecinie

Drugi Prawdziwszy Świat

Wśród luźnych kartek doszukują się s e n s u
Przerzucają strony

Jedną za drugą

miętoszą i czekają na dojście do sedna

zdegustowani, lekceważący, trywialni

odkładają na półkę

neutralnie

i

łatwo

biedna

niedostrzegana

samotnie leżąca

wśród innych skarbków

pozornie cenniejszych

nie mienisz się, nie wabisz

nie trujesz, nie zakłócasz

falszem, przepychem

spokojnie czekasz

stęskniona

na krzewiciela

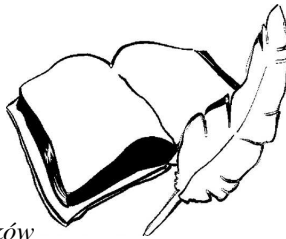
co rozświecili twą wartość

otworzy w sercu bramy podwójnego życia

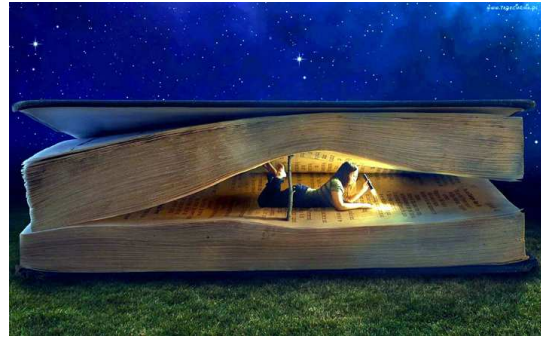
powrót do prawdziwego oblicza

do melancholii

p o d ó j n e g o ż y c i a

Wiktoria Majewska 3b

„Książka”

Książka

Trochę papieru

Okladka

Jest to nietrwale

Ma historię

Tyle emocji

Wylanych przez autora

Godziny pisania

Godziny myślenia

Godziny siedzenia

Ludzie którzy to czytają

Czytali lub przeczytają

Wejdą w ten świat

i

Może

Nie będą chcieli wyjść

Każdemu

Autorowi dziękuję

Za każdą książkę.

Antoni Jeż 2c

Książka

O książko droga!

Czasem dla uczniów sroga,

Wierszem jesteś czasem pisana,

Ta forma nie jest dziś uwielbiana.

Jednak gdy na stronice wkracza epika,

Cała czytelników niechęć znika.

W niej zapisane są bowiem bohaterów przygody,

Bawią się oni niezależnie od pogody.

Na twoich stronach,

Jak na wytwornych dworach,

Występują słowa,

Czasem od ich nadmiaru aż boli głowa.

Uczysz, pocieszasz, zagłębiasz,

Naszą wiedzę pogłębiasz.

I mimo upływu lat tylu,

Nie utraciłaś dawnej klasy i stylu.

*Sienkiewicz, Mickiewicz, Słowacki, Kochanowski,
Opisujący miasta i wioski,
Dbali o twe istnienie,
I wśród społeczeństwa dobre mienie.
I tak przetrwałaś przez wieki cała,
W wiecznej swej chwale.
I chociaż nie tak bardzo popularna,
Jednak wciąż tak samo spektakularna.*

Moja najdroższa!

*odległa stronnicą
damo sercowa
wieloraka w obliczach
damo sercowa
nasiąknięta emocjonalnością
damo sercowa*

*zbiorze jednostkowych myśli
wyplniętych z pisadła*

*twórcy
artysty
kreatora
ludzkich postaw
moralnych wypluceń
dogłębnie przenikających
do wszechświata mądrości*

obszerna księgo dynamiczności!

*Czasem błahość zastaje w Tobie
nuda się wkrada
lecz wybaczyć to trzeba Tobie
boś wina nie twoja
TY
jesteś
nieskończona
w swej
p r z e n i k a l n o ś c i*

niezapomniana

*rozwijasz, dodajesz
kradniesz me serce za każdym razem*

*całkowicie, namiętnie
MA DAMO SERCOWA*

*bądź dla innych tym
czym jesteś*

dla mnie

Amelia Lasek 1a

Wędrując po tropikalnych lasach w Tajlandii zrozumiiałam, dlaczego Wojciech Cejrowski w swojej książce tak się nimi zachwycił.

Marysia Bukowiecka 3b

*Wakacje już prawie witają nas, a więc wyma-
rzonego wypoczynku czas!*

Może z książką pójdę w las?

*Mądrze z nią wypocznę sobie, wezmę jeszcze
śpiwór, wodę.*

*Po polanach pobiegamy, z nurtem rzeki popły-
wamy!*

*Z książką nigdy się nie nudzi, książka nigdy nie
marudzi!*

*Więc zabiorę ją dokąd chcę, a ona swoim świa-
tem oczaruje mnie...*

Kinga Wojda, kl. 1b

Uważam, że czytanie książek jest cudowne, ponieważ nikt nie zaczaruje naszej wyobraźni tak, jak dobry pisarz. Ponadto, czytając pogłębiamy naszą wiedzę i odpoczywamy przy okazji. Czy istnieje genialniejsze połączenie?

Marta Gutarowicz 1b

Moim zdaniem, odpoczynek z książką w ręce to jedno z najbardziej relaksujących zajęć w czasie wolnym. Taka przerwa z ciekawą lekturą może na nas wpłynąć na wiele sposobów. Zmienia nasze samopoczucie, światopogląd, a nawet w pewnym stopniu nasze zachowanie. Czas wolny spędzony w tej formie to zdecydowanie dobry pomysł.

Dzięki czytaniu książek wzbogacamy naszą wiedzę, a także zapamiętujemy poprawną pisownię wielu wyrazów. Poszerzamy nasz zakres słownictwa i ćwiczymy pamięć. Próby zgadnięcia zakończenia powieści rozwija u nas zdolność myślenia analitycznego, dzięki czemu łatwiej wyciągamy wnioski z różnych sytuacji.

Czas wolny z lekturą może być oczywiście chwilą wytchnienia. Jest to dobra odskocznia od szarej rzeczywistości, która zawsze polepszy nam humor.

Moim zdaniem odpoczynek połączony z czytaniem książek jest bardzo ciekawym sposobem na zabicie nudy.

Weronika Szymanowicz 1d

Zbliżają się wakacje. Ale jak chcemy je spędzić? Jedni będą pływać, drudzy chodzić po górach, a jeszcze inni wyjeżdżają w ciepłe kraje z myślą o tym, że mają 2 miesiące laby!. Kiedy mamy trochę wolnego czasu, sięgamy po urządzenia mobilne, jak np. telefony, a czy nie lepiej przeczytać ciekawą książkę lub zadaną przez nauczycielkę lekturę wa-

kacyjną? Oczywiście, lektura z pozoru może wydawać się trochę nudniejsza niż skok ze spadochronu pośród chmur i pięknych krajobrazów lub od skakania do wody. Ale gdy podczas czytania zamknijemy oczy i wyobraźmy sobie świat opisany na stronach z dziwnymi stworami lub z fantastycznymi zwierzętami, efekt jest niewyobrażalny. Można nauczyć się jeszcze wielu nowych słów, których nigdy nie słyszałeś i musisz zapytać rodziców, co to znaczy, przez co powiększamy swoje słownictwo na bogatsze. Mogę wymieniać zalety książki jeszcze przez dobry czas, ale chcę wam przekazać tylko, że każdy znajdzie kilkanaście minut na przeczytanie paru stron, a szczególnie w wakacje.

Natalia Pauksto kl.Ib

Książka w dzisiejszych czasach jest formą zanedbywaną, gdyby spojrzeć na nią z innej strony- mogłaby nam dać pewne wartości, o których marzymy.

Według mnie najlepiej, jednak nie najłatwiej jest wypoczywać przy książce, ponieważ daje ona nam największe możliwości. Możemy wtedy zapomnieć o wszelkich otaczających nas problemach i ogólnie o świecie. Jednak nie jest to łatwe, kiedy nie posiadamy choć odrobiny wyobraźni. Ten, kto jej nie ma, znaczy, że w swoim życiu nie przeczytał żadnej! Ponieważ z każdym wierszem, z każdą epiką, z każdym dramatem wzbogacamy swoją wyobraźnię. Do czytania książki niepotrzebna jest nam wspaniała kondycja, bowiem do czytania lektury używamy jedynie rozumu, wzroku i palców (które jakoś szczególnie nie muszą być wyćwiczone). Czytanie książki jest i może wypoczynkiem biernym, jednak czasem daje więcej radości, więcej zaszczytu, więcej wypoczynku niż jakikolwiek ruch.

Trzeba również pamiętać o tym, że wypoczynek umysłowy, może być czasem o wiele przyjemniejszy od niezbyt mądrego patrzenia się w ekran telefonu.

Nelli Grigoriew kl.I b

Zbliżają się długo oczekiwane wakacje. Zapewne wielu z was ma już jakieś plany. Jedni pojedą w góry, drudzy nad morze a jeszcze inni ... No wła-

śnie, tak naprawdę nieważne dokąd pojedziemy, ale jak spędzimy czas przeznaczony na odpoczynek.

Wypoczywać mądrze. Dla mnie oznacza to tylko jedno - walizkę pełną książek. Uwielbiam czytać powieści przygodowe i fantastyczne. Czytanie rozwija wyobraźnię. Jednego dnia wraz z Percym Jacksonem ratuję świat przed złymi tytanami i uczestniczę w rozgrywkach między bogami olimpijskimi, następnego wędruję ze Stasiem i Nel przez pustynię szukając drogi do domu. Przenosząc się w inny świat pozostawiam troski i smutki codziennego życia. Wszelkie błahostki dnia powszedniego ulatują.

Książki mogą być źródłem wielu ciekawych pomysłów, poprawiają nastrój i budują poczucie pewności siebie. O tym, że wpływają na poprawę pamięci, wzbogacają słownictwo i zwiększają łatwość oraz swobodę wypowiedzi, to tuż przed wakacjami nie będę się rozpisywać.

Jeśli chcesz wypoczywać mądrze, to miej przy sobie ciekawą książkę!

Sonia Matyjaszyk kl. 1d

Chciałabym przedstawić swoją refleksję na temat mądrego wypoczynku z literaturą.

Mądrość - pojęcie, które kojarzy nam się głównie z nauką, a nauka - ze szkołą... Dlatego podczas wypoczynku staramy się unikać tego tematu. Boimy się zaglądać do książek, gdyż od razu kojarzymy je z typowymi podręcznikami... Jednak czy tak jest naprawdę? Czy książki to tylko nudne streszczenia przygotowujące nas do sprawdzianów? Odpowiedź brzmi: NIE.

Książki to coś więcej... To ciekawa literatura, która jest kluczem do naszej wyobraźni. Pomaga nam rozwijać zasób słownictwa, wyobraźnię oraz własne umiejętności. Czyż jest coś piękniejszego niż książka, która porywa nas całą swoją mocą od pierwszego zdania? Książka, która przenosi nas do innego świata, pozwalając oderwać się od szarej rzeczywistości? Książka, przez którą jesteśmy w stanie zarywać noce, nie mogąc się oprzeć pochłaniającej nas literaturze?

To właśnie książki sprawiają, że jestem wypoczęta i odprężona... Działają na mój umysł kojąco, pozwalając zapomnieć o ciężkim dniu. Czyż jest coś przyjemniejszego w wakacje niż słońce, leżak oraz ciekawa i inspirująca lektura? Moim zdaniem - zdecydowanie nie.

Wakacje już prawie witają nas, a więc wymarzonego wypoczynku czas!

Może z książką pójdę w las?

Mądrze z nią wypocznę sobie, wezmę jeszcze śpiwór, wodę.

Po polanach pobiegamy, z nurtem rzeki popływamy!

Z książką nigdy się nie nudzi, książka nigdy nie marudzi!

Więc zabiorę ją dokąd chcę, a ona swoim światem oczaruje mnie...

Kinga Wojda, kl. 1b

W wakacje nigdy nie zapominam o książce. Po upalnym, wakacyjnym dniu jedyną rzeczą, o której marze jest książka. Uwielbiam kłaść się na świeżo skoszonej trawie z lekturą u boku i zagłębiać jej tajemnice. Moją ulubioną powieścią jest „Eleonora & Park”. Zawsze trzyma mnie w napięciu i co najważniejsze – powoduje, że bardzo się relaksuję. Za każdym razem gdy ją czytam, poznaję świat z innej perspektywy.

Polecam ją wszystkim, którzy lubią świat pełen miłości i łez.

Matylda Chabros kl. 3b

Książka od zawsze jest najważniejszą częścią mojego bagażu. Towarzyszy mi ona w czasie każdej podróży. Urozmaica ją i sprawia, że staje się jeszcze ciekawsza, ponieważ przeżywam dwie przygody - swoją oraz bohatera. Czytanie książek dowartościowuje, dlatego zawsze mam je przy sobie. Trudno jest polecić jedną książkę, gdyż każda z nich opowiada inną historię, ale dzieło, które od paru lat jest w mojej torbie to powieść Antoine Saint de Exupéry'ego „Mały Książę”. Czytając ją, poznaję świat z innej perspektywy. Za każdym razem towarzyszą mi przy niej inne emocje oraz przemyślenia. To nie jest tylko zwykła podróż, którą odbywa spragniony przygód człowiek ale droga w poszukiwaniu najważniejszych w życiu wartości ,takich jak miłość czy przyjaźń. Dzięki niej mój każdy wyjazd staje się jeszcze bardziej niesamowity.

Natalia Szulc klasa 3b

Moje wakacje z Książką „Szkoła Talentów”.

Zawsze, gdy jadę na wakacje z rodziną i znajomymi , muszę przeczytać w tym czasie przynajmniej jedną książkę. W tym roku jadę z przyjaciółkami autokarem do Hiszpanii . Myślę, że przez tak długi czas podróży, uda mi się przeczytać sporo rozdziałów.

W te wakacje mam zamiar przeczytać powieść Pauliny Pietras pod tytułem „Szkoła Talentów”. Planuję czytać ją na plaży, w słońcu nad pięknym morzem i jak tylko będę miała wolną chwilę.

Książka ta wprawi mnie w cudowny nastrój. Myślę, że poprawi mi ona podróż, jak i humor. Jest fantastyczna, więc podczas długiej jazdy i na plaży będę mogła odciąć się od rzeczywistości.

W ubiegłym roku byłam w Czarnogórze i czytałam poprzednią część owej powieści. Bardzo mnie odprężyła. Nie mogę się już doczekać tych wakacji, tak jak dnia, w którym wyjdzie trzecia część „Szkoły talentów”. Mogę się z niej wiele nauczyć , ale także odprężyć . Najbardziej lubię ją czytać, kiedy mam przy sobie słuchawki. Wte-

dy włączam muzykę i zagłębiając się w tę powieść. Jestem zdania, że czytanie książek podczas wypoczynku to na prawdę fajna sprawa. Wtedy jeszcze bardziej rozwijamy swoją wyobraźnię. Polecam ją każdemu!

Malwina Kajzer 3b

W wakacje najbardziej lubię prażyć się w słońcu, lecz najważniejszym elementem mojego wypoczynku jest ciekawa książka. Dzięki temu zestawowi mogę w spokoju delektować się dwumiesięczną przerwą. Na te wakacje polecam książkę „Lesio” Joanny Chmielewskiej

Sara Kunert 3b

Rok temu spędziłem wakacje w Chorwacji. Między zwiedzaniem a kąpielą w ciepłym morzu, zawsze znalazłem czas na przeczytanie kilku stron książki „Harry Potter i komnata tajemnic”. W tym roku mam zamiar sięgnąć po jedną z książek podróżniczeki Beaty Pawlikowskiej

Mateusz Spieszny 3b

Uważam, że wypoczynek jest bardzo ważnym przerwaniem w pracy, aczkolwiek powinniśmy nawet w podróży, zdobywać wiedzę. W wakacje zawsze czerpię ją z książek. Moim ulubionym typem literatury są książki psychologiczne, pozwalające odkryć mechanizmy, którymi działa człowiek. Zakochałam się w psychoanalizie Zygmunta Freuda. Ostatnią przeczytaną przeze mnie książką jest „Chuda” Judith Fathallah. Pokazuje problemy młodzieży – brak akceptacji, zaburzenia odżywiania, problemy w rodzinie. Polecam ją każdemu, dzięki niej zrozumiałam niektóre swoje zachowania i doceniłam to, co oferuje mi życie.

Wiktoria Majewska klasa 3b

Dzień dobry!

Piszę do Pani, żeby opowiedzieć o tym, jak spędzam wakacje.

W każde wakacje jadę do minimum trzech różnych krajów. Pierwszym punktem mojej podróży zawsze jest piękny kraj Ukraina – gdzie się urodziłem, gdzie z moją rodziną spędzam tydzień bądź dwa. Po wypoczynku na Ukrainie jadę do jakiegoś ciepłego kraju, gdzie wzbogacam się witaminą D. Po długim roku nauki trenuję koszykówkę w górach i obozach na Ukrainie i w Słowacji. Moje wojaże nie byłyby pełne bez książek, które towarzyszą mi w każdej podróży. W tą podróż wezmę ze sobą książkę naukową o programowaniu, bo chcę osiągnąć wyższy poziom w tym zakresie.

Oleksij Gawrylenko

W wakacje planuję dużo czytać. Mam wiele ciekawych książek, które wciąż czekają aż będę miała na nie czas. Są to między innymi poradniki dotyczące naszego podejścia do ludzi i zdrowego sty-

lu życia, np. Felietony Reginy Brett lub książki Anny Lewandowskiej.

Ada Spera kl. 3b

W każde wakacje, jak i te, niezależnie od miejsca, czy pod gołym niebem, czy w domu, czy na morzu, czy na lądzie, moją nieodłączną „towarzyszką” jest książka. Najczęściej jest ona przygodowa bądź fantastyczna, pozwalająca mi oderwać się od rzeczywistości.

Tym razem planuję zabrać ze sobą „Koronę w Mroku”, to już kolejny tom serii „Szklany Tron”, która zamienia czas w jeszcze bardziej niezwykły.

Dominika Borowy IIIb

Bardzo interesuje mnie psychologia. W czasie wakacji czytam książki o tej tematyce. Polecam fantastyczną pozycję „Bóg nigdy nie mruga” – jest to książka skłaniająca do refleksji, szczególnie po różnych życiowych doświadczeniach, a wakacje są idealnym czasem aby przemyśleć różne sprawy.

Ania Panecka IIIb

Bez względu gdzie jestem, mam szansę kształcić swoje poglądy, osobowość i rozwijać wiedzę. Dzięki temu, że posiadam telefon, mogę czytać w wersji elektronicznej książki, w każdej wolnej chwili. Uwielbiam zaczerpnąć świeżego powietrza i zanurzyć się w dobrej lekturze, uważam taki czas za dobrze spędzony. Każdy nowo poznany bohater pozwala mi kształtować temperament. Moją ulubioną książką są Mroki, Jarosława Borszewicza. Polecam tę specyficzną lekturę.

Gabriela Depa klasa 3b

Zawsze kiedy jestem w jakimś zakątku świata, próbuję przeczytać choć jedną książkę ale zawsze też zabieram z sobą moją ulubioną – „Wiedźmina”, ponieważ wyobrażam sobie, że jestem nim i podróżuję tak jak on.

Hubert Jakubiak

Gdy jestem na wakacjach, oprócz rodziny i przyjaciół, zawsze towarzyszy mi ulubiona książka. „Fangirl” – poprawia mi humor zarówno na słonecznej plaży, jak i w chłodnym lesie.

Natalia Szczepaniak

Gimnazjum Nr 10

Młoda poetka

Mam na imię Wiktoria. Mieszkam w Szczecinie- mojej małej ojczyźnie, mimo że urodziłam się na Śląsku, skąd pochodzi moja rodzina.

Jestem osobą ... „specyficzną”, myślę, że ... także wielobarwną. Patrzę na świat i próbuję z niego czerpać jak najwięcej. Uwielbiam być obserwatorem rzeczywistości, zagłębiać się w najmniejszy jego element - docierać do prawdziwych uczuć, pozbawionych fałszu i złudzeń. Uważam, że piękno ukryte jest w ciszy i głębi każdego człowieka.

Moją pasją jest pisanie wierszy. Pozwala mi to odetchnąć i oderwać się od codzienności, oddać się innej przestrzeni. Kiedy piszę, wkraczam w inny świat, pozbawiam się blokad, wyrażam emocje i przedstawiam problemy. Myślę, że dotyczą one każdego. Interesuje mnie także malarstwo, w wolnych chwilach maluję. W moich obrazach przeważa surrealizm i abstrakcja; lubię podróżowanie, często bez konkretnego celu, po to, by go dopiero odkryć.

Marzę o tym, by zostać pisarką, wydać własny tomik wierszy, zorganizować wernisaż swoich prac. Chciałabym, aby moja poezja służyła innym, a nie tylko mnie, aby była dla nich znacząca, wносиła prawdę o życiu, przyniosła to, co przyniosła mi – odnalezienie samej siebie.

Niczym

Ilu ludzi przeszło już przez nasze kruche serca i zabrało częśćkę nas?

Ilu ludzi zagościło w naszym życiu i ukradło nadzieję, miłość i szczęście?

Ilu ludzi nas już oszukało, okłamało i zraniło głęboko?

Ilu ludzi nie było przy nas kiedy potrzebowaliśmy ich wsparcia?

Ilu z nas ma już tyle noży w plecach, że mogłoby spokojnie udawać jeża?

*Fatszywych przyjaciół możemy mieć tysiące.
Czym różnią się od potworów z dużymi głowami, wielkimi oczami i donośnym głosem?*

To był mój pierwszy wiersz. Został napisany 4.03.2015 r., w formie zadania domowego.

Cios

*Lojalność popchnęła mnie na schodach
I
zginęłam*

*Błądząc w myślach i uczuciu nierealności
Podmuchu katuszy duszy*

Moja najdroższa!

*odległa stronicą
damo sercowa
wieloraka w obliczach
damo sercowa
nasiąknięta emocjonalnością
damo sercowa*

*zbiorze jednostkowych myśli
wypłyniętych z pisadła*

*twórcy
artysty
kreatora
ludzkich postaw
moralnych wypluceń
dogłębnie przenikających
do wszechświata mądrości*

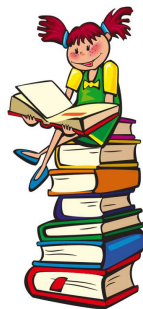
obszerna księgo dynamiczności!

*Czasem błahość zastaje w Tobie
nuda się wkrada
lecz wybaczyć to trzeba Tobie
boś wina nie twoja
TY*

*jesteś
nieskończona
w swej
p r z e n i k a l n o ś c i*

niezapomniana

*rozwijasz ,dodajesz
kradniesz me serce za każdym razem
całkowicie, namiętnie*

MA DAMO SERCOWA

*bądź dla innych tym
czym jesteś*

dla mnie

Niektórym

*Zabrano prawo głosu
Wytargano i wrzucono
Do czarnuchnej dziury
Prosto w otchłań
Pomijając możliwość rozwoju
Odkrywania i szeptania po cichu
Łagodnie
Swych uczuć
Moc mijania przeszkód
Potykanie o szepty Własnej Legendy
Obcowanie ze światem i drugim człowiekiem
Zabrano im
prawo zwycięstw, upadków
czucie
bycie
najzwyklejsze i najprostsze
życie*

*Ten wiersz został napisany po stracie dziecka kobiety, która wiele dla mnie znaczy.
15.07.2016 r.*

Nieżywa

*w Twych uszach wyznanie
jak ust wezwanie*

*mózg
serce
przeszywa*

*nitka nuty gra na mych strunach
wyżarło*

*przeszyło me serce i zabrało środek
zagrało w uczuciach głowy pianina*

i głucha cisza

i martwa cisza

nieżywa

Wiersz, który pozwolił mi zrozumieć, że pisanie mnie wyzwala. 16.01.2016 r.

Płochliwe emocje namacalnej p u s T k i

Modus posiadania wyżera łupiny absurdalności
m i e C miłość – substancję bodźcową serotoniny
duszy

Akt kochania zabija rzeczywistość twórczą

Aktywną

w y b u c h Stanowiąc rozciągający się proces
autodestrukcji (Iii)

Boskich jakości

ZabiErając przez innego człowieka INDYWIDUAL-
NOSĆ

MOJA

NIE(!) JEGO

KRZYK WADLIWYH WYŁUMACZEŃ DUSZY

CCCCCCCCCCCCC ||aDiuVVa adiuvaAA ad-
iuvaAA aaaa aaaaaaaa -----||krzyczy chemiczny
wytrysk sączący się z wnętrza ||||||||||||||||||||||||||||

B A R I E R A | pomiędzy mną | a Tobą

(sie)

STRZAŁ półmroku B(bie)E ZDE C H U

WIEDZA, REAGOWANIE, AFIRMACJA POMYŁKI

ISTOTY ISTNIENIA

WYŁAWIAJĄCO PODDUSZA UCINA SKRZYDŁA

DOWODZI PRZESZŁĄ | UKRYWALNOŚĆ | BEZ-

CELOWNEGO SZOKU REGULY

KRZYK

Twój zapach przenika mój przewód mięśniowo-bło-
niasty

To(JUŻ) NIE MY

Biegając podwójnie odjęłaś jeden podłużny prze-
bieg

Twój fawor skremowany w moim mieszkaniu pra-
gnącym tlenu

zakończenie psycho-aktywności fenyloetyloaminy
stymulującej ruchy mego serca

trzy białe linie kreskują na biało

i fale przenikają do mózgu gdzie giną

utożsamiane w dawaniu świadectwa potrzebie mI-
łOŚCi

czynnej miodowej uroklivej bezdusznej błogości

JAK MOGŁAŚ !!- chce krzyknąć!

Jak mogłaś odebrać mi wybór motając

!! - !

!

krótkim chwilowym muśnięciem

rozpocznam cięcia głodem m e j duszy

pragnącej Twojego spojrzenia

widzę Ciebie okazałą leżącą na brzegu mego serca

okaleczonego T wym brAkiem A D I U
VVVVVVVVVVVVVVVVVA

pociąg w komorze centralną częścią nieludzkiego
układu odjeżdża

dobijająca sekwencja cichego szeptu

poddusza krzykiem ||powoduje zaciskającą się na

szyi chorobę duszy

łupiny absurdalności

z Twych ust wypływają

w głębi duszy słyszę ciche szepty |falują ich natę-
żenia jak Twoje włosy W T E D Y

muskam Twe usta powiewem wiatru i cicho skowycję
jak dzieciak gubiący swą najpiękniejszą zabawkę
kukłę czasu

płyną błyski nowego świata |...|pragnienie zwie-
rzęce bliskości unystówł

zatracam nadzieję w samotności

zimy w y p a l o n e g o lata

na ma cal ność T w e j d uszy umier a

przez światło lampy rzuconej agresywnym spojrze-
niem na N A S | | T A M T Y C H a m t y c h

szept mej duszy uciszasz

straciłem upragnione zwycięstwo by zyskać życie

DLA C I E B i E ! |wylącznie

Słoneczna Zima w Twym sercu p r z e m i j a

A ślina ze łzami topnieją

Spływając leście i gromko po polikach zaczerwie-
nionych T w o i c h

P r z e k r e ś l i ł a ś przecinek w wyniku równania

Chciałbym ponieść zwycięstwo na barkach ciężaru

Powiesić życie lby czuć zapach Twojego ciepłego
ciała

I w duszę wejrzeć spojrzeniem

Ma kOnDeScEnDencjA siły wyższej krwawi umie-
rając

Echidna wżera się w M O J E S Ł A B E wnętrzości
czarnuchnością przegniwaA

P a s k u d a

! samotnie krzyczę i wołam

Krew spływa po rękach, którymi dotykałem C i e b
i e

Najdoskonalszą

Najokazalszą

Głód mego ciała bezsilnie wyżera ostatnie mięśnie

Charłactwo głodowe dopadło rysy istności

Heroizmu

Bojaźni duszy i usposobienia

Walecznie umieram

Obiecaj (!) stracona miłości chwilowej abs-
trakcji rozdarłości muśnięcia mego pokru-
szonego

na ziemi serca

Że

czelusią ust

nie dotkniesz altyrnatywnego erosa

NIKT NIE ZASTĄPI MOJEGO GROMU

POTĘGI I D(I)OMU

noc zabiera mnie pospiesznie

wysłuchaj ostatnie migiem wypowiedziane słowa

impulsywnie walecznie umieram

płochliwe wyznanie miłości powala na kolana zwroty

stykam się z mistyfikacją losu

przeszłość

pozostawiona
 w samoistnym przeterminowaniu rozgromu gestami
 trwogi szubienic spokoju
 wiecznej miłości
 upada
 los domu sypie się w grzyby
 twój f e r w o r wiecznie pozostanie
 w mej kruchej duszy
 Chronos wyrównuje mój czas zmarnowany
 Do góry na drewnie unoszę
 Białe krechy
 W duszy wyryte
 noszone

Wiosna Życia

Kończy się zima, to coś nowego!
 Topnieją me śniegi, w duszy zaczyna rozkwitać.

Topnieją me śniegi, kończy się zima.

To czas przemiany, coś się zaczyna.
 Na dworze słychać ptaków ćwierkanie,
 Małymi, kruchymi stópkami wołanie.

Uroczy problem rodzi się w głowie,

—
 Gdzie są kolory tych kwiatów wyblakłych?

Przeminęły, zagasty, rozlazły
 Rozlega się wielki blask,

Nagle cisza przychodzi
 A w niej ja

Sama ja

Cel podmokłej egzystencji

Spójrz na niebo
 docień T O
 jak błękitne
 mleczne
 chmurki
 otulają przestrzeń
 i nie nikną

pozostają
 choć niebo błędnie
 a noc zapada
 błędnie w Twym umyśle rośnie gniew i niechęć
 na człowieka co za mało mówić nie umie
 na samego siebie
 co uratować świat przed przepaścią nie może
 błędnie i zbędnie
 generalizujesz przestrzeń
 oceniasz mylnie

podporządkowujesz
 a jesteś tylko CZŁOWIEKIEM
 AŻ CZŁOWIEKIEM
 BO SŁOŃCE PATRZY NA CIEBIE
 I cały wszechświat Ci dopomaga
 Opatrzność nawałem mocy otacza
 j e s t e ś
 AŻ człowiekiem
 Który porasta całą miłością tego świata

nie zamykaj się na miłość
 nie zatrzaskuj drzwi pustego pokoju
 nie pozostawiaj swojej małej istoty w jeszcze mniej-
 szej klicie
 skazanej na żal
 zaciśnięty przy Twoich żebrach
 w pokoju
 bez ma rzeń

do którego żaden promień nie dociera
 żadna nadzieja
 słuchać tylko uderzenia deszczu
 który
 rozpościera się w bębniach i uderza w szyby
 zalewa żartem bieg Twoich marzeń
 na zmianę śmieje i kwili
 a Ty w pustce i żrącej ciszy znikasz
 a deszcz niżej i wyżej zagłusza Twe głosy
 i czuje zapach Twojego lepkiego ciała
 zaszczuta przytłoczeniem upadasz
 musisz stracić wybrane Z W Y C I Ę S T W O
 by zyskać prawdziwe najjaśniejsze B Y C I E
 uwierzyć w Ż Y C I E

przecedź terazniejszość i docień to co masz od losu
 w zapasie
 wsłuchuj się w siebie
 by zrozumieć życie
 i jego głęboko ukryte odbicie

zaufaj swej duszy

podążaj za sobą

silna wiara i równowaga zbudują Cię na nowo
 bo nigdy nie jest za późno

na nic

To jest mój ostatni wiersz, który pragnę przedsta-
 wić. Został napisany w tym miesiącu – maju 2017r.
 Wszystkie nadesłane wiersze mają dla mnie
 ogromną wartość emocjonalną, są moją częścią, a
 może ja ich?

Wiktorii Majewskiej
 – uczennica klasy 3, Gimnazjum Nr 10
 w Szczecinie

Przedszkole Publiczne Nr 80

Bezpieczne wakacje

Jednym z najważniejszych obowiązków nauczyciela jest zapewnienie swoim podopiecznym bezpieczeństwa w każdej sytuacji, a wakacje to czas, gdzie dzieci narażone są na różnego rodzaju niebezpieczeństwa.

Wiek przedszkolny jest najbardziej właściwy do kształtowania u dzieci różnych umiejętności i nawyków koniecznych w późniejszym ich życiu, jest to dogodny moment rozpoczęcia edukacji drogowej, niezbędnej do bezpiecznego poruszania się na drogach. *Z wieloletnich moich obserwacji i doświadczeń wynika, że najważniejsze w wychowaniu komunikacyjnym jest wyrobienie ostrożności i uczulenie na istniejące zagrożenie na ulicach – dlatego prowadzę z dziećmi zajęcia, rozmowy, zabawy które pomagają im zrozumieć istniejące zagrożenia czyhające na nie na drogach oraz ułatwiają przyswoić podstawowe zasady bezpieczeństwa. Temat dotyczący bezpieczeństwa dzieci na drogach przedszkolaki utrwalają przez cały rok, a tuż przed wakacjami organizujemy w naszym przedszkolu konkurs wiedzy poświęcony bezpieczeństwu pt: „Bezpieczne wakacje przedszkolaka”.* Wdrażanie dzieci do przestrzegania zasad bezpieczeństwa rozpoczęliśmy od spacerów i wycieczek, w czasie których dzieci nie tylko zapoznawały się z ruchem drogowym, ale także wdrażały się do rzeczywistego uczestnictwa w nim. Zorganizowaliśmy z dziećmi kącik ruchu drogowego z makietą ulic i znakami drogowymi. Ponadto przedszkolaki słu-

chały opowiadań, historyjek poświęconych tematyce bezpieczeństwa, aranżowały i odgrywały scenki z różnymi sytuacjami, jakie mogą się wydarzyć na wakacjach. Utrwalały wiedzę ucząc się piosenek o wakacjach, omawiały ilustracje przedstawiając niebezpieczne sytuacje. Forma i treść przekazywanej wiedzy była dostosowana do wieku dzieci. Informacje o numerach alarmowych i wzywaniu pomocy utrwalaly starszaki, zaś młodsze dzieci szczególnie uczulaliśmy, by nie oddalały się od rodziców.

Wiedzę na temat bezpieczeństwa dzieci na wakacjach przekazujemy także rodzicom, przypomnijmy o konieczności stosowania fotelików podczas podróży samochodem i informujemy o podstawowych zasadach bezpieczeństwa. Myślę, że udało nam się wdrożyć przedszkolaki do prawidłowego uczestnictwa w ruchu drogowym, a formą jaką wybraliśmy, sprawiła nam wszystkim wiele radości.

Halina Cybulska

– nauczycielka w Przedszkolu Publicznym Nr 80 w Szczecinie

Przedszkole Publiczne Nr 72
„Mądrze znaczy
bezpiecznie
i odpowiedzialnie
– nasz sposób
na wypoczynek”

Niedługo rozpoczną się upragnione wakacje. Będzie to czas odpoczynku od pracy i nauki, wyjazdów i odwiedzin u krewnych. Jedni planują wyjazd nad morze, inni w góry, jeszcze inni nie mogą się doczekać spędzenia tego czasu z bliskimi, w swoim domu. Jedno jest jednak pewne - każdy zamierza wrócić z wakacji cały i zdrowy, zgodnie z ideą mądrego wypoczynku. I właśnie dlatego jako nauczyciele wiemy, że warto jest przypomnieć najważniejsze zasady bezpieczeństwa w trakcie wakacji. Nie należy zapominać przy tym, że dzieci należy uczyć rozwagi, odpowiedzialności za swoje czyny i samodzielności, a samo zagwarantowanie im stałej opieki kogoś dorosłego może nie wystarczyć, aby uniknąć nieszczęścia. W Przedszkolu Publicznym Nr 72 uczymy dzieci jakich reguł przestrzegać, aby uniknąć przykrych przygód, skupiając się przy tym nie tylko na typowym omawianiu spędzania czasu nad morzem i w górach, ale również na najbliższym otoczeniu dziecka oraz pobudzaniem dzieci do myślenia i samodzielności.

Wszystkie przedszkolaki uczęszczające do „Krainy Juliana Tuwima” przez cały rok mają okazję uczestniczyć w wielu akcjach dotyczących szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Jako nauczyciele pamiętamy, że bezpieczeństwo dzieci jest naszym nadrzędnym celem i na co dzień swoimi działaniami staramy się to udowodnić. Wiemy, że wysyłając dzieci na wakacje należy wykształcić w nich wiedzę i umiejętności, które pozwolą na ich bez-

pieczny powrót do przedszkola. W tym celu staramy się zapraszać do placówki ciekawych gości - ratowników medycznych, którzy uczą jak należy udzielić pierwszej pomocy osobie poszkodowanej, policjantów z psami tropiącymi, którzy pomagają utrwalić znajomość numerów alarmowych i bezpiecznej pozycji chroniącej przed ugryzieniem zwierzęcia, żandarmerii wojskowych przypominających o zasadach bezpiecznego poruszania się po drodze oraz wielu innych ciekawych gości. Wspólnie z nimi przedszkolaki omówiły szereg okoliczności zagrażających ich bezpieczeństwu, dowiedziały się jak radzić sobie w takich sytuacjach i do kogo zwrócić się o pomoc. Oprócz spotkań z interesującymi osobami staramy się również na własną rękę uatrakcyjnić i przybliżyć dzieciom tematykę mądrego wypoczynka w trakcie wakacji. Mądrego, czyli bezpiecznego, aktywnego, ciekawego a nawet ekologicznego sposobu spędzania wolnego czasu w domu, na wczasach, w górach, nad morzem.

Dziecko orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i w korzystaniu ze środków transportu.

Mając na uwadze bezpieczeństwo, postanowiliśmy przypomnieć dzieciom, wszystkie informacje mogące ich ustrzec przed przykrymi zdarzeniami. Jedną z takich akcji był przegląd piosenki pt.: „*Bezpieczeństwo ważna rzecz*”, w której wzięły udział nasze przedszkolaki. Celem przeglądu była prezentacja dorobku artystycznego dzieci, promowanie dziecięcej twórczości, rozbudzanie uczucia radości i świetnej zabawy oraz utrwalenie wiadomości na temat bezpieczeństwa na drodze, w domu, w kontakcie z osobą obcą. Po zakończonych

występach dzieci otrzymały certyfikaty „**Bezpiecznego przedszkolaka**”. Pamiętając o tym, aby czas wolny spędzany był aktywnie, dzieci wzięły udział w konkursie „**Bezpieczne wakacje**”, który był połączony z zawodami sportowymi. Przedszkolaki bardzo chętnie uczestniczyły w imprezie, wyka-

zały się znakomitą wiedzą i dużymi umiejętnościami. W treści zadań pojawiały się także łamigłówki logiczne i matematyczne, sprawdzane były umiejętności plastyczne oraz ruchowe. Podczas spotkania z Żandarmerią Wojskową, przedszkolaki poprzez zabawę przypominały sobie zasady bezpiecznego poruszania się po drodze oraz przechodzenia przez jezdnię. Miały okazję samodzielnie zbudować „**bezpieczne miasteczko**”, którego elementami były: pojazdy, sygnalizacja świetlna, ulice, chodniki, znaki drogowe i przejścia dla pieszych. Największą radość sprawiło dzieciom ćwiczenie wspólnego przechodzenia przez ulicę bez sygnalizacji świetlnej. Nauczyły się również pokonywać przejście dla pieszych z zastosowaniem sygnalizacji oraz z osobą dorosłą. Każdy z uczestników spotkania został obdarowany odblaskiem i utrwalił zasady przechodzenia przez ulicę.

Dziecko zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin oraz zwierząt i unika ich (...).

Oprócz działań przypominających o bezpieczeństwie podczas poruszania się po drogach dzieci w naszej placówce miały dwukrotnie okazję uczestniczyć w prelekcji z psami oraz ich opiekunami z Wodnej Sekcji Psów Ratowniczych w Szczecinie oraz z Komendy Miejskiej w Szczecinie. Opiekunowie czworonogów opowiadali o tym, jak należy zachować się w sytuacji zetknięcia się z obcymi zwierzętami, nauczyły się jaką pozycję należy przybrać podczas zagrożenia ze strony agresywnego psa a nawet jak rozpoznać niepokój i strach psa. Policjanci cierpliwie tłumaczyli, jakie zadanie ma do spełnienia pies policyjny na służbie. Przedszkolaki czynnie uczestniczyły w spotkaniu, zadawały pytania, dzieliły się swoimi spostrze-

żeniami i doświadczeniami. Dzieci miały okazję zadawać specjalistom wszelkie pytania dotyczące ich pracy. Każde chętne dziecko miało okazję wykazać się swoją wiedzą na temat bezpieczeństwa i podzielić się własnymi doświadczeniami.

Dziecko wie, jak trzeba zachować się w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc, umie o nią poprosić.

Czas wakacji oraz sprzyjające warunki pogodowe zachęcają do wypoczynku nad wodą. Należy jednak pamiętać, że nawet ta z pozoru spokojna i płytka może kryć wiele pułapek. Również w górach atmosfera otaczającej przyrody i błędnego lenistwa lub aktywnego wypoczynku pozwala odpocząć i odprężyć się, ale wyłącznie wtedy, gdy jest bezpiecznie i ...czysto. Podczas codziennych zajęć utrwalamy więc wiedzę dotyczącą segregowania śmieci i dbania o środowisko. Podczas udziału w wielu akcjach, organizowanych przy współpracy z Domem Kultury „Słowianin” dzieci dowiedziały się jak bezpiecznie spędzać czas wolny nad wodą, jak należy dbać o akweny, a przy okazji, jak segregować odpady. W trakcie imprezy wielką atrakcją dla naszych miłośników, było zwiedzanie specjalistycznego wozu Straży Pożarnej służącego do wyławiania ludzi oraz różnych przedmiotów z wody.

Przy współudziale wykwalifikowanych Ratowników Medycznych zostały również zorganizowane zajęcia. Ich celem było przygotowanie przedszkolaków do wykonywania prostych czynności udzielania pierwszej pomocy oraz prawidłowego zachowania się w czasie wypadku, w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia. Dzieci zdobyły niezbędną wiedzę z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Przed-

szkolaki z „*Krainy Juliana Tuwima*” uczyły się również udzielania pierwszej pomocy na fantomach, co było jednym z najciekawszych dla nich doświadczeń. Dowiedziały się jak ważne jest natychmiastowe udzielenie pierwszej pomocy. Wykazały się znajomością numerów alarmowych i uczyły się jakie informacje należy podać wzywając pomoc. Ratownicy zwrócili także uwagę, aby dzieci podczas jazdy rowerem i innych podobnych aktywności zawsze miały odpowiednie zabezpieczenie głowy i kończyn (czyli na głowie obowiązkowo kask, a na kolanach i łokciach – ochraniacze). Podczas spotkania dzieci miały okazję obejrzeć samochód ratowników i znajdujący się w nim sprzęt medyczny. Wszystkie spotkania ze specjalistami sprawiały, że przedszkolaki mogły oswoić się z widokiem służb ratowniczych, poznać wyposażenie pojazdów

specjalistycznych oraz nabrać zaufania do pracowników mających za zadanie udzielanie pomocy.

Dziecko próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.

W codziennej pracy jako nauczyciele pamiętamy, że należy utrwalać u dzieci wiedzę na temat bezpiecznego spędzania czasu w domu, zapoznawać ze źródłami niebezpieczeństw w najbliższym otoczeniu oraz sposobami unikania ich. Utrwalamy hasła „*Nie znam cię, mówię – nie!*” (odnoszące się do kontaktów z obcymi), uczulamy na wyszukiwanie bezpiecznych miejsc do zabawy z rówieśnikami, organizujemy spotkania ze służbami ratowniczymi, oswajamy dzieci z ludźmi, wobec których mogą być ufni, ostrzegamy przed niebezpieczeństwami kryjącymi się dookoła. Jednocześnie zdajemy sobie sprawę, że nie jesteśmy w stanie ochronić przed bolesnymi upadkami, skutkami ogromnej wyobraźni dzieci oraz brakiem przewidywania skutków własnych działań. Doskonalamy wiedzę o bezpieczeństwie z nadzieją, że pomoże to naszym wychowankom odnaleźć się w trudnych dla nich sytuacjach. Czterocznna praca z dziećmi może zaowocować mądrymi decyzjami, pewnością siebie, i świetną, bezpieczną zabawą podczas wypoczynku.

Anna Jabłońska

– nauczycielka w PP Nr 72
w Szczecinie

Archiwum Pełne Pamięci

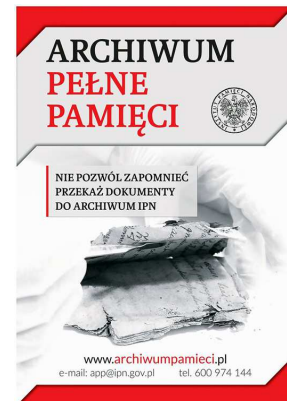
19 maja 2017 r. uruchomiony został nowy projekt i portal Instytutu Pamięci Narodowej „Archiwum Pełne Pamięci”.

Misją Instytutu Pamięci Narodowej od początku jego istnienia jest zachowanie pamięci o dziejach Polski i Polaków w XX wieku. Historia to nie tylko wielkie wydarzenia, dotykające całe społeczeństwo, ale także losy każdej rodziny i każdego człowieka. Bez ich poznania obraz naszej przeszłości byłby niepełny. Dlatego poprzez systematyczną pracę archiwalną, polegającą na gromadzeniu, przechowywaniu, opracowywaniu, zabezpieczaniu i udostępnianiu dokumentów, również tych z prywatnych archiwów, próbujemy chronić od zapomnienia historię naszych przodków. Wierzymy, że dokumenty, zarówno te zgromadzone w Państwa domach, jak i te czasem zapomniane, złożone w szufladach, piwnicach i na strychach, po przekazaniu do zasobu Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej pozwolą nam wspólnie tworzyć zapis Pamięci Narodu.

W ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci” Instytut Pamięci Narodowej zaprasza Państwa do współpracy w utrwalaniu pamięci o losach Polski i Polaków w ubiegłym stuleciu. Zachęcamy do wydobycia z domowych zbiorów dokumentów ukazujących ważne wydarzenia z dziejów Polski i tych przedstawiających szerzej nieznaną lub zapomnianą historię rodzinne i podzielenia się nimi za pośrednictwem IPN z innymi.

Interesują nas takie dokumenty jak: akta urzędowe, fotografie, wspomnienia oraz prywatne listy, pamiętniki, dzienniki, filmy, kasety audio i wideo ukazujące losy Narodu Polskiego w latach 1917-1990. Jeżeli zdecydują się Państwo na współpracę z IPN, ofiarowane Archiwum Instytutu materiały staną się częścią narodowego zasobu archiwalnego, będą przechowywane przez długie lata z należytą troską, zostaną również rzetelnie opracowane i odpowiednio zabezpieczone. Dzięki temu informacje, które zawierają, przetrwają w znakomitej kondycji dla przyszłych pokoleń.

Więcej informacji o projekcie znajdują Państwo na portalu IPN: www.archiwumpamieci.pl lub w Oddziale IPN w Szczecinie, tel. 914849825, app.szczecin@ipn.gov.pl.

Wakacje już wkrótce! Czas zaopatrzyć się w lekturę! Czas nadrobić zaległości! Dobra książka może uprzyjemnić leniwe wylegiwanie się na słońcu, przyda się także w podróży.

Jeśli wybieracie się z dziećmi w góry, zapakujcie do walizki przewodnik do rysowania, który za pomocą zadań plastycznych i pomysłów na aktywności przekazuje wam ogrom wiedzy o górach. Dowiedcie się z niego, skąd się one biorą, jak rosną i jak się zmieniają. Odwiedzicie górskie szczyty, lodowce i jaskinie. Wytropicie wilki, niedźwiedzie i śnieżne pantery – a może nawet yeti! Poznacie tajemnice górskich lasów i roślin rosnących w górach. Zapoznacie się z góralami z całego świata, zobaczycie ich stroje i domy. Nauczycie się czytać mapę, planować trasę wędrowki i orientować się w górskim terenie. Spróbujecie górskich sportów i dowiedziecie się, jak zdobyć Mount Everest. Zabierzcie tę książkę na górską wycieczkę, by korzystać z niej wieczorami w schronisku, albo otwórzcie ją w domu, i pozwólcie, by to ona zabrała was **W GÓRY!**

W góry!

Tekst i ilustracje: Piotr Karski

Wydawnictwo Dwie Siostry, 2016

Kolejną propozycją dla młodego czytelnika jest najnowszy tom z serii „Biuro detektywistyczne Lassego i Mai”. W środku nowe opowiadanie o dwóch detektywach oraz mnóstwo

zadań i zagadek. Sudoku, szyfry, gra planszowa, przepis prosto z kawiarni Panini & Bernard, quiz o Valleby czy psychozabawa – każdy znajdzie tu coś dla siebie. Kolejne tytuły serii Biuro Detektywistyczne Lassego i Mai od kilku lat wybierane są książką roku przez szwedzkie Jury Dziecięce, czyli niemal 50 000 głosujących dzieci, a tym samym nie schodzą w Szwecji z list bestsellerów. W Polsce również cieszą się dużą popularnością. Akcja książek rozgrywa się w małym szwedzkim miasteczku Valleby i jego okolicach. Główni bohaterowie, Lasse i Maja, chodzą do tej samej klasy i wspólnie prowadzą małe biuro detektywistyczne. Książki świetnie nadają się dla dzieci, które właśnie zaczynają samodzielnie czytać. Duża czcionka, duża ilość charakterystycznych czarno-białych ilustracji oraz trzymająca w napięciu akcja sprawiają, że nawet najbardziej oporni mali czytelnicy czytają je z wypiekami na twarzach.

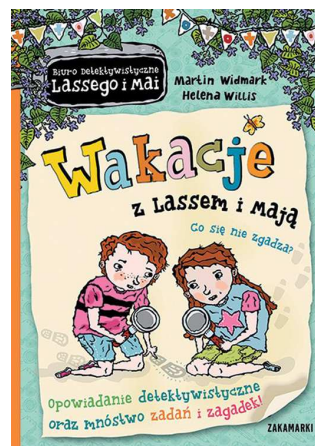
Wakacje z Lassem i Mają

Tekst: Martin Widmark

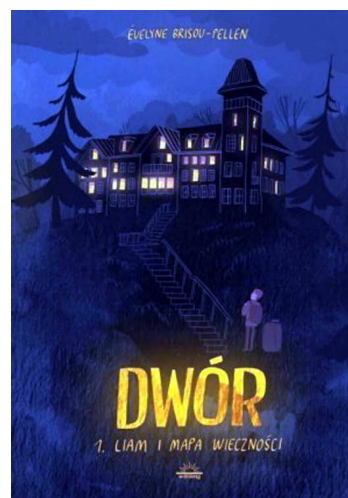
Ilustracje: Helena Willis

Przekład: Barbara Gawryluk

Wydawnictwo Zakamarki, 2017

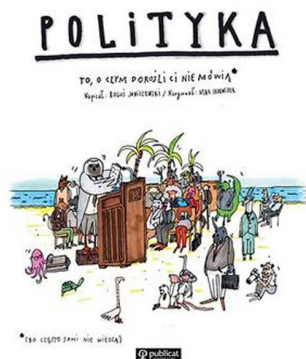
Nieco starszym czytelnikom /12+/ polecam pierwszy tom serii fantastyczno-kryminalnej dla nastolatków DWÓR. Piętnastoletni Liam po długiej chorobie trafia do dziwnego sa-

natorium, tam odkrywa mroczne tajemnice i poznaje piękną Cleę... Wcześniej jednak odkrywa, że miejsce w którym się znalazł, jest więcej niż dziwne – tajne pomieszczenia, dziwni lokatorzy, podejrzane hałasy dobywające się z piwnic. Dwór skrywa wiele tajemnic, a nastolatek próbuje zrozumieć, dokąd tak naprawdę trafił i odkrywa mapę wieczności... “Wciągająca, pełna tajemnic książka wciąga czytelnika bez reszty... Zła wiadomość jest taka, że na kolejny tom przyjdzie nam poczekać kilka miesięcy...”

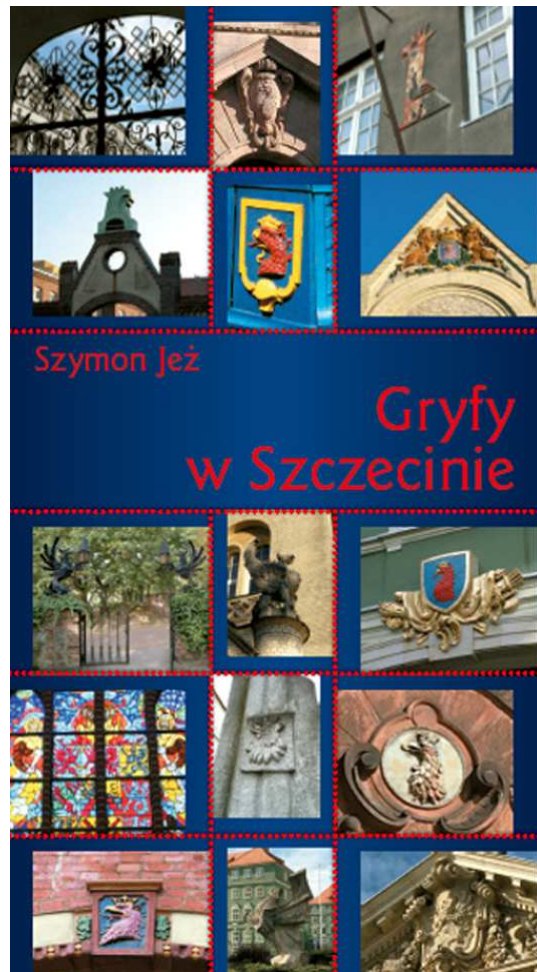
DWÓR – Tom I – Liam i mapa wieczności
Evelyne Brisou-Pellen
 przekład: Przemysław Szczur
 Wydawnictwo Widnokrąg, 2017

Czy przy polityce można się zrelaksować? Przy takiej książce z pewnością! Nawet w czasie wakacji młodzi ludzie nie przestają zadawać trudnych i ważnych pytań. Na wiele z nich znajdują odpowiedź w tej pozycji. Prosty język, humor i wyjątkowe ilustracje sprawiają, że z pozoru trudne polityczne sprawy stają się zrozumiałe dla wszystkich (od 9 do 113 lat).

Po co jest władza i jak ją zdobyć? Czy demokracja to najlepszy sposób na rządzenie? Do czego potrzebne jest państwo? Skąd państwo bierze pieniądze, czemu zawsze ode mnie i dlaczego aż tyle? Dlaczego politycy przepadają za kiełbasą wyborczą i czy można się nią przejeść? Przed czym chroni Konstytucja i dlaczego jest taka ważna? Jak zorganizować demonstrację albo zrobić małą rewolucję? Lektura obowiązkowa dla każdego młodego obywatela!

Polityka. To, o czym dorośli Ci nie mówią
 tekst: **Boguś Janiszewski**
 ilustracje: **Max Skorwider**
 Wydawnictwo Publicat, 2017

Tym, którzy w czasie wakacji chcą lepiej poznać swoje miasto, proponuję spacer po Szczecinie. Spacer z książką **Szymona Jeża**. „**Gryfy w Szczecinie**” to quasi-przewodnik, który jest wynikiem spacerów autora po naszym mieście. Znajdują się w niej fotografie i krótkie opisy miejsc, w których można spotkać gryfy. Zarówno dla dorosłych jak i dla młodzieży książka może być pomocnym źródłem informacji podczas zwiedzania Szczecina i własnego poszukiwania gryfów. Z myślą o takich poszukiwaniach, w książce znajdują się dodatkowe strony na notatki, działa specjalny adres mailowy Gryfy.w.Szczecinie@gmail.com i profil [facebook.com/GryfySzczecin](https://www.facebook.com/GryfySzczecin)

Udanych, zacytanych wakacji życzę!

Poleca –
Monika Wilczyńska
 (SzczecinCzyta.pl)

W Pałacu *literacko*

Wieczór 44

Spotkanie z...

Danutą Roman Słowik

Styczniowe spotkanie W PAŁACU *literacko*, już 44. rozpoczęło nam rok 2017. Ten literacki cykl wieczorów z pisarzami nie tylko

szczecińskimi ma nie tylko swoje klimaty, ale też rytuały... A ponieważ nie można popadać w rutynę, więc nawet comiesięczne relacje z tychże wydarzeń powinny być od czasu do czasu wietrzone... Były już bowiem recenzje uczniowskie, wychodziły sprawozdania lakoniczne spod pióra organizatorów czy patronów, wypowiadali się czasem sympatycy lub przyjaciele... Ale nie było relacji samego autora... a raczej w tym przypadku... autorki... Oddaje głos **Danucie Romanie Słowik**, ostatniej z naszych bohaterek W PAŁACU *literacko*...

Pałacowy wieczór Europa bez granic..., to już czas przeszły. Pragnę bardzo serdecznie podziękować wszystkim, którzy towarzyszyli mi w tej podróży przez historię, przez tułaczkę, emigrację, pokonywanie szlabanów granicznych – tych faktycznych i tych w naszej świadomości. Tego wieczoru nie byłoby bez Was, gdyż był on o Was, o ludziach, którzy przeszli przez życie – z pewnością różne – ale w tym samym czasie a często i w tej samej przestrzeni – jak ja. Udało mi się chyba wybudować most, który połączył moją szczecińską historię, tę sprzed bardzo wielu lat, z dzisiejszą. Most, który jest najważniejszy w moim życiu. Widząc na widowni moich przyjaciół z dzieciństwa, z czasu mojej młodości oraz tych poznanych

współcześnie, doceniam szczęście, jakie mnie w życiu spotkało, lata „przerwy” zatarły się i mimo że od tak dawna nie mieszkam w Szczecinie, czuję się tak, jakbym nigdy go nie opuściła. Serdeczne ukłony w kierunku szczecińskich literatów, którzy przyjęli mnie do swojej Rodziny, obdarzyli zaufaniem i przyczynili do powstania tego magicznego mostu historii. Był to jeden z najpiękniejszych wieczorów mojego życia! D.R.S.

A tu jeszcze dźwięczą tony skrzypiec i melodie płyną spod smyczka prowadzonego pewną ręką skrzypaczki **Anny Chyhriny** z Ukrainy... Jeszcze czaruje swoją magią wewnątrz sali multimedialnej Pałacu Młodzieży, zamienione w przyjazne miejsce dla poetyckich opowieści z życia wziętych...

Wieczór 45

Spotkanie z...

kpt.ż.. Józefem Gawłowiczem

To był już 45. *Wieczór Literacki* z cyklu spotkania z pisarzami i poetami nie tylko szczecińskimi, które odbywają się z inicjatywy Związku Literatów Polskich Oddział Szczecin we współpracy z Pałacem Młodzieży. Tym razem gościem Pani Róży Czerniawskiej-Karcz był **kpt. ż. w. Józef Gawłowicz**, pisarz marynista, wspaniały gawędziarz, autor wielu publikacji naukowych, ale też 10 książek literackich. Jego najnowsza książka „Morski kurier Giedroycia” to opis 26 lat kontrabandy wolnego słowa na statkach różnych bander, m.in. Polskich Linii Oceanicznych. Przywołane przez Gawłowicza publikacje, np. „Kultura”, rozchodziły się jak przysłowiowe ciepłe bułeczki i dopiero po latach wielu szczecińskich opozycjonistów dowiedziało się, komu zawdzięczali dostęp do zakazanej lektury. Żywym tego przykładem był obecny na spotkaniu **dr Michał Paziewski**, który dopiero po latach dowiedział się, że to właśnie kapitanowi Gawłowiczowi zawdzięczał tę lekturę. W gawędziarskim stylu Autor przeniósł nas w tamte odległe, jakże inne czasy. Kiedy w 1963 roku, w

czasie swojego pierwszego rejsu, znalazł się w Ognisku Polonijnym w Londynie gdzie kupił powieść „Doktor Żiwago”, nie zdawał sobie sprawy, że właśnie rozpoczęła się jego wielka i bardzo niebezpieczna przygoda. W czasach, gdy literatura piękna traktowana była jako zagrożenie dla PRL, nad wyraz ryzykownym było przemykanie słowa pisanego przez ludzi samodzielnie myślących do kraju. To była swoista, świadoma wojna, jaką kpt. Gawłowicz wypowiedział ówczesnym władzom PRL. Ryzykował dużo, gdyż Instytut Literacki w Paryżu, którego książki przemycał, uważany był za wyjątkowo niebezpieczny ośrodek emigracji. Mógł za swoją działalność ponieść wysoką karę, nawet kilku lat więzienia. Niemniej jednak, przekonany o słuszności swej misji, do roku 1989 był tajnym kurierem Giedroycia. Wieloletnia korespondencja z Jerzym Giedroyciem, jak i wiele zdjęć doskonale ilustrują tę fascynującą opowieść, którą w marynistycznym, gawędziarskim, ale i, mimo powagi rzeczy - często humorystycznym stylu, przedstawił nam bohater tego wieczoru.

Opowieść kpt. Gawłowicza, przez którą, niczym morski nawigator za Różą Wiatrów, pięknie przeprowadziła słuchaczy Róża Czerniawska-Karcz, uświetniła grą na skrzypcach **Anna Chyhrina**, absolwentka Konserwatorium w Kijowie, studentka Akademii Sztuki w Szczecinie.

Po prelekcji, już nieoficjalnie, przy kawie i słodkim poczęstunku, snuty się po Pałacu morskie opowieści...

Danuta Romana Słowik

Morski kurier Giedroycia, najnowsza książka kpt. ż. w. Józefa Gawłowicza to, moim zdaniem, jedyna w swoim rodzaju publikacja, zamykająca w pojemnym wnętrzu wielorakość tematów i form. Może zaspokoić oczekiwania każdego, nawet najbardziej wybrednego, czytelnika.

Kapitan Józef Gawłowicz znany jest w środowisku literackim Szczecina (i poza nim) jako pisarz marynista, promotor poezji i prozy nie tylko z morzem w tle. Był przez dwie kadencje prezesem szczecińskiego ZLP, wtedy też aktywnie i skutecznie promował literacką twórczość studenckiej młodzieży. Nieustannie promuje w swoich kapitańskich i pisarskich działaniach nasze Miasto.

Jednak wydaje mi się, że Jego najlepszą wizytówką i rekomendacją jako artysty, pisarza i patrioty, a to warte podkreślenia, gdyż nie jest tylko pustym dźwiękiem to słowo, jest właśnie ostatnia książka, wydana przez szczeciński oddział IPN w 2016 roku – *Morski kurier Giedroycia*.

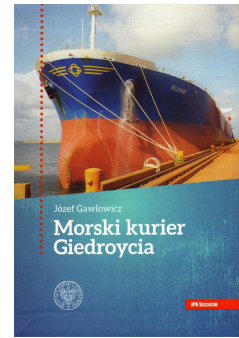
Obszerny objętościowo tom (565 s.), estetyczny edytorsko, bogaty w kolorowe zdjęcia z archiwum Autora, ilustrujące nie tylko znanych ludzi, miejsca, ale też niezwykle przedmioty znajdujące się w

unikatowych zbiorach kolekcjonera-artysty. Jest bowiem Kapitan Gawłowicz także kolekcjonerem sztuki, który dzieli się owym bogactwem, użyczając eksponaty na wystawy w Szczecinie i w Polsce, dokumentując nimi swoją barwną biografię.

Wracając do Książki.

Niewątpliwie jest ona uwieńczeniem ponad 15 prac literackich i setek publicystycznych Pisarza, zamknięciem i podsumowaniem oraz rozliczeniem pewnej epoki, nie tylko w osobistym życiu. *Morski kurier Giedroycia* jest bowiem książką dokumentem, która nosi znamiona publikacji popularnonaukowej, traktującej o 26 letniej, nielegalnej w ówczesnej PRL, działalności Kapitana, który już w swoim pierwszym rejsie, jeszcze jako student Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni, a następnie WSM w Szczecinie, został kurierem współpracującym z Instytutem Literackim w Paryżu i z jego redaktorem **Jerzym Giedroyciem**. Książka jako dokument zawiera obszerną i bogatą w informacje o latach 60.70. i 80. korespondencję z Redaktorem z Maison Laffitte. Interesujące dla czytelnika jest śledzenie rozwijania się tej znajomości. Z jednej strony młody człowiek, niecierpliwý życia, pełen brawury i temperamentu, odkrywający i poznający świat /nie tylko na morzach i oceanach, w obcych egzotycznych krajach/, ale też poprzez lekturę odbieranej w 76 portach świata literatury zabronionej w kraju. Z drugiej zaś dojrzały i doświadczony mentor, autorytet moralny i wzór - Jerzy Giedroyc. W tym miejscu oprócz dokumentu pojawia się literatura, a za nią walory artystyczne książki. Józef Gawłowicz bowiem, z wielkim talentem, snuje opowieść marynarza i kuriera, człowieka balansującego na granicy obowiązującego prawa i patriotycznego obowiązku, wręcz misji. Dokumentalna korespondencja z Mentorem, gruntuje nie tylko światopogląd, utwierdza postawy - moralną, społeczną czy polityczną młodego Autora, wpływa też na formowanie się Pisarza.

Widać to doskonale w relacjach opisywanych z rozmachem epickim, uporządkowanych chronologicznie wydarzeń politycznych podczas pobytu w kraju, widać w bystrej ocenie sytuacji społecznych, w przepysnej galerii portretowanych postaci, z którymi stykał się, a czasem zaprzyjaźniał Autor. Ujęcia pozytywne i negatywne, bohaterowie i... odszczepieńcy, aktywiści z ZMS-u czy kanalie z SB. Wybitni pisarze i artyści, ludzie kultury w kraju i na świecie. Poznani z lektur – jak młodzieńczy idol – Witold Gombrowicz (a dzięki niemu i Giedroyciowi znajomość z kuzynką Gombrowicza, znaną w Szczecinie Heleną Kurcyszową). Także Stefan Kisielewski (i później-

Wieczór 46

Spotkanie z...
Różą Czerniawską-Karcz

sza znajomość, przyjaźń z jego synem Jerzym). W zacnym gronie pisarzy Leopold Tyrmand, poznani poza krajem Juliusz Mieroszewski czy mniej znany w Polsce Jan Minkiewicz. Grono działaczy KOR-u i Solidarności, czy Radia Wolna Europa; przyjaźnie: z Janem Nowakiem-Jeziorskim, z bohaterami czasu przełomu – mecenasem Jerzym Zimowskim czy dr Michałem Paziewskim. Znakomita plejada kapitanów, z nazwiskami znanymi nie tylko z literatury..

Można bez nadużycia powiedzieć o najnowszej książce Józefa Gawłowicza, że spełnia definicyjne warunki epepei - opowiada bowiem dzieje narodu w momencie przełomu (zmiany ustrojowe), przedstawia grupę społeczną, tu zawodową - marynarzy oraz inteligencji polskiej w kraju i na emigracji, barwnie przedstawia obrazki z życia na statkach, obyczaj w różnych zakątkach świata, charakteryzuje galerię barwnych postaci, z bohaterami głównymi włącznie. Zawiera wątki sensacyjne (kontrabanda), polityczne (walka z ustrojem), obyczajowe (czasy PRL, świat za "żelazną kurtyną"), kulturowe (polska i emigracyjna inteligencja, środowiska literackie i artystyczne). Nosi znamiona rodzajów literackich, liryki, epiki czy dramatu. Żeby dopełnić definicji, ma budowę szkatułkową (opowieści w opowieści), zawiera bowiem samodzielne utwory literackie w postaci trzech opowiadań rodem z Kuby, Chin i... z PRL-u, publikowanych u Giedroycia na łamach „Kultury Paryskiej”.

Zatem... dzieło wielogatunkowe – dokument historyczny, świadectwo czasu – roku 1968, stanu wojennego czy przełom 1989 roku. Popularnonaukowa publikacja, także o Szczecinie i środowisku literackim czy zawodowym skupionym przy WSM (dzisiaj Akademia Morska). Opowieść autobiograficzna. Reportaż, a jednocześnie świetna gawęda o życiu na morzu prawdziwego „wilka morskiego”, nasycona anegdotami, cytatai, humoreskami.

Przypuszczam, że żadne środowisko literackie w Polsce nie może pochwalić się podobnym dziełem, nie mówiąc o Autorze.

Wielokrotnie wyrażałam swoje zdanie o niezaprzeczalnej roli mecenasa jak i ambasadora Szczecina, którą nieprzerwanie pełni kpt. Józef Gawłowicz. I nie ustaje w działaniu, czego dowodem jest obecna publikacja Morski kurier Giedroycia.

Róża Czerniawska-Karcz

Już po... 46. wieczór z cyklu **W PAŁACU literacko** należy do historii. Szkoda. To było wyjątkowe spotkanie. Tym razem - 27 kwietnia 2017 r. o

godzinie 17.30 w sali multimedialnej w Pałacu Młodzieży – nie Róża Czerniawska-Karcz – organizatorka i realizatorka tego cyklu – prezentowała kolejnego autora, ale to mnie przypadł zaszczyt zaprezentowania Jej twórczości.

Dorobek literacki, poetycki **Róży Czerniawskiej-Karcz** jest pokaźny. Zamiarem moim było jednak przedstawić twórczość Róży – że użyję w tym miejscu metafory – w pełnym rozkwicie. Nawiązując do tytułu spotkania „poetki... nie tylko piszą”, ale również – a może przede wszystkim - czytają wiersze, skupiliśmy się na inspiracjach, na wierszach, które miały wpływ na osobiste przeżywanie poezji. Przy naszym stolczku zajęli więc symboliczne miejsce, wtuleni w atmosferę poezji, tacy Poeci jak: Julian Tuwim, Leopold Staff, Emil Zegadłowicz, Władysław Broniewski, Jerzy Harasymowicz, ks. Jan Twardowski, poeta piosenki Janusz Kondratowicz, symbolista Paul Valery, ale też panie: Joanna Kulmowa, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Wisława Szymborska czy Romana Turowska. Dopełnił dowcipem rozmowę mój ulubiony i niezapomniany satyryk - Marian Załucki. Nie zabrakło też współczesnych, szczecińskich, i nie tylko, poetów a między innymi Janusz Krzymański,

(obecna na sali) Helena Pilarska, Rafał Podraza, Katarzyna Chabowska czy Zenon Lach.

Ten barwny collage poetycki ukazał zasłuchanej publiczności Różę Czerniawską-Karcz w pełnym świetle i w półcieniach. Mogliśmy bowiem posłuchać jej wierszy na tle poezji, która ją do pisania natchnęła.

Było to więc – tak w przenośnym jak i dosłownym znaczeniu – poetyckie spotkanie Róży ze Słowikiem.

Nie mogło zatem zabraknąć Tuwimowskiej „Róży” – formalistki:

*Przypatrując się jej kształtom,
Barwie, płatkom, pączkom, listkom,
nawet cierniom - myślę: gwałtu!
Jakież to, prześliczne wszystko!*

*Jakież to, bez skazy wszystko!
Jaka w niej perfekcja sroga,
Różo, różo, formalistko!
Różo, różo, bój się Boga!*

Oczywistym skojarzeniem byłby wiersz Tuwima o Pani Słowikowej, ale uznałam, że znają go wszyscy i zdecydowałam się na „Pana Słowika” Mariana Żaluckiego – mojego ulubionego poety – satyryka:

Pan Słowik

*Denerwuje się pan Słowik... już prawie dwunasta,
A tu pani Słowikowa wciąż nie wraca z miasta.
On już sprzątnął, pozamiatął i pościereł kurze,
Lśni czystością całe gniazdko! (G2 – niezbyt duże).
Czas najwyższy, by się wreszcie zabrać do obiadu,
A tu pani Słowikowej ciągle ani śladu.*

*Co tu robić? Co gotować? Rozpacz go ogarnia.
Wczoraj byli Wróbelkowie – i pusta spizarnia!
Wreszcie wraca Słowikowa:*

*„Nie gniewaj się stary,
Ale straszna dziś kolejka była po komary.
O motylkach szkoda marzyć, a muszki mrożone,
Więc komary tylko wzięłam. Proszę – oto one.
Weź je oskub i wypatrosz i ugotuj w garnku!
Ja nie mogę - mam dziś koncert w Łazienkowskim Parku.*

*Wszystkie miejsca wyprzedane, gałązki i łoża,
Prasa będzie, recenzenci, sam pan Waldorff może ...
Jednym słowem wielka gala - nie jakaś chałturka,
Przygotować więc się muszę i przycesać piórka!”
Westchnął tylko biedny Słowik, przypiął fartuch z listka –*

*I do garów! Taki los już, gdy żona artystka.
Znana, sławna, rozrywana i zarabia krocie ...
A pan Słowik? Także śpiewa, ale przy robocie!
Jedną tylko ma dziś radość: tę chwilę upojną,
Kiedy czyta u Tuwima, jak to było przed wojną.*

Obydwa utwory wprowadziły słuchaczy w pogodny nastrój poezji uśmiechniętej a kolejne wiersze spływały już jak z płatka róży czy słowiczego piórka. Poezje Róży Czerniawskiej-Karcz przeplatane były jak w wianku, tekstami naszych ulubionych poetów. Strofy, które przedstawiłyśmy - a była to tylko cząstka z tego, co zostało zaplanowane - przyjęte były bardzo serdecznie, niejednokrotnie nagradzane oklaskami. Poza wieloma autorskimi wierszami nie mogło zabraknąć Leopolda Staffa, którego poetka uważa za Mistrza, a jego wiersze są dla niej osobistym motem życiowym, np. „Przedśpiew”.

*Znam gorycz i zawody, wiem co ból i troska
[...]*

*A jednak śpiewać będę wam pochwałę życia.
Żyłem i z rzeczy ludzkich nic nie jest mi obce.
I uczę miłowania, radości, uśmiechu.*

"O nauczaniu cnoty"

*Nauczyciel pogodny, uczę uczenie moje,
Ażeby żyli pięknie i kochali cnoty,
Wiodę ich w wonne gaje w zachodu czas złoty,
Oplatając krzew marzeń w tęsknoty powoje.
albo te wersy z „Allegro ma non troppo” Wiśławy Szymborskiej*

*Jesteś piękne – mówię życiu –
bujniej już nie można było,*

*bardziej żabio i słowiczo,
bardziej mrówczo i nasiennie...
...czy obrazki z „Pocałunków” Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej*

La précieuse

*Widzę cię w futro wtuloną
wahającą się nad kałużą
z chińskim pieskiem pod pachą, z parasolem i z różą...*

I jakżeż ty zrobisz krok w nieskończoność?

Róża

*W tym parku pobladłym bez śmiechów i gości
przy róży rozkwitłej stoję
Otośmy jedynymi świadkami piękności –
ja jej, a ona mojej.*

Tego wieczoru zaprezentowałam Różę, jaką nie wszyscy mieli okazję poznać. Jej dorobek literacki, Jej pasje poetyckie, Jej ulubionych Poetów.

Dotychczas większość młodych Autorów zna Różę Czerniawską-Karcz przede wszystkim jako organizatorkę promocji ich własnej twórczości. Myślę więc, że barwny collage poetycki, jaki przygotowaliśmy wspólnie na ten wieczór, pozwolił przybliżyć nie tylko animatorkę, recenzentkę, redaktorkę wielu książek, promotorkę wielu Autorów, ale przede wszystkim RÓŻĘ – POETKĘ, która ma w swoim dorobku literackim już 10 tomów poezji...

Szkoda, że tylko garstka wiernych miłośników poezji okazała zainteresowanie spotkaniem z Różą Czerniawską-Karcz. Frekwencja była znikoma, zabrakło przede wszystkim tych, którzy wykazują zainteresowanie poezją po większej części dopiero wówczas, gdy promuje się ich tomiki. Tym bardziej dziękuję bardzo serdecznie tym wszystkim, którzy okazali nam zaufanie i zainteresowanie, szacując nas swoją obecnością.

Podsumowaniem wieczoru niech będzie wiersz naszej Noblistki, który wybrzmiewa zawsze jak pointa wszelkich rozmów czy spotkań poetyckich:

Niektórzy lubią poezję

Niektórzy

czyli nie wszyscy.

Nawet nie większość wszystkich, ale mniejszość.

Nie licząc szkół, gdzie się musi,

i samych poetów,

będzie tych osób chyba dwie na tysiąc.

Lubią-

ale lubi się także rosół z makaronem,

lubi się komplementy i kolor niebieski,

lubi się stary szalik,

lubi się stawiać na swoim,

lubi się głaskać psa.

Poezję-

tylko co to takiego poezja.

Niejedna chwiejna odpowiedź

na to pytanie już padła.

A ja nie wiem i nie wiem i trzymam się tego

jak zbawiennej poręczy.

Danuta-Romana Słowik

IV. Zakresy edukacji i procesy edukacyjne

Edukacja społeczna

Dzieci muszą czuć, że są ważnymi osobami. Powinny mieć możliwość wyrażania wszelkich uczuć, potrzebują uwagi, wsparcia i sympatii. Rozwijają wówczas umiejętność dawania tego samego innym. **Nawiązywanie satysfakcjonujących relacji społecznych pozwala rozumieć wymagania społeczne, rozwija szacunek dla praw innych osób.** Program pracy z dziećmi powinien wzmacniać poczucie społecznej sprawiedliwości, indywidualnej i wspólnej odpowiedzialności, powinien dawać możliwość współpracy z innymi i szanowania ich.

Program wychowania przedszkolnego

Dobry start Przedszkolaka ⁽⁴⁾

Monika Rościszewska-Woźniak

Zakres edukacji	Sposoby realizacji programu	Rozwój wiedzy, umiejętności, dyspozycji i uczuć dzieci
Dziecko jako osoba	<ul style="list-style-type: none"> Wywieszanie zdjęć lub podobizn dzieci (profile) i ich imion w sali. Zabawy z wykorzystaniem lustra (naśladowanie min, obserwacja, przebieranie się). Malowanie autoportretu, rysunek całej postaci odrysowywany na kartonie. Celebrowanie urodzin, imienin, świętowanie Dnia Dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> Poczucie tożsamości (pojęcie „ja”), szacunek dla własnej osoby, poczucie własnej wartości.
Rodzina	<ul style="list-style-type: none"> Nazywanie członków rodziny, poznawanie historii (zdjęcia, opowiadania), samodzielne robienie prezentów. Role i obowiązki w rodzinie, relacje między dziećmi, rozmowy na temat rodziny („Co lubi moja mama?”, „Co jest miłego w rodzeństwie?”), zabawy w role. Celebrowanie Dnia Dziadków, Matki, Ojca. 	<ul style="list-style-type: none"> Umiejętność zauważania, określania i doceniania swojej roli w rodzinie, poczucie tożsamości, znajomość tradycji. Umiejętności współżycia w rodzinie.
Osoby znaczące dla dziecka	<ul style="list-style-type: none"> Spotkania z osobami ważnymi dla dzieci, wycieczki do miejsc znajdujących się w najbliższej okolicy. Poznanie sąsiadów. 	<ul style="list-style-type: none"> Wiedza na temat roli różnych osób w społeczności. Docenianie ich znaczenia. Uczestnictwo w grupie wynikające z poczucia przynależności i solidarności.
Najbliższa okolica	<ul style="list-style-type: none"> Kto mieszka blisko mnie? – pojęcia sąsiad, obok, naprzeciwko, blisko, daleko. Poznanie drogi do domu – co spotkam po drodze z przedszkola do domu. Wspólne rysowanie planów okolic przedszkola (na podstawie obserwacji bezpośredniej podczas spacerów), konstruowanie modeli naszych domów i ich wzajemnego usytuowania, tworzenie planu przestrzennego. Ważne miejsca w naszej okolicy (wsi, miejscowości, dzielnicy) np. apteka, dom kultury, remiza, fryzjer, Urząd Gminy itp. – wycieczki do tych miejsc. 	<ul style="list-style-type: none"> Wiedza na temat najbliższej okolicy, umiejętność poruszania się w przestrzeni. Umiejętność tworzenia planów i umieszczania na nich obiektów. Znajomość podstawowych, istotnych dla dzieci instytucji i miejsc użyteczności publicznej.
Jak mieszkamy?	<ul style="list-style-type: none"> Gdzie mieszkam – mój adres, kto mieszka w moim domu. Pojęcia piętro, dom, mieszkanie, pokój, ogród, ogrodzenie, furta itp. Jak mieszkamy – różne rodzaje mieszkań i domów (fotografie, własnoręczne rysunki). Jak zdarza się nam mieszkać – robienie szałasów, namiotu, igloo (robienie domku ze śniegu w zimie). Ludzie biedni, bezdomni – gdzie mieszkają? 	<ul style="list-style-type: none"> Umiejętność opisywania własnego miejsca zamieszkania, znajomość adresu zamieszkania. Zwiększanie wiedzy o różnych sposobach mieszkania. Uwrażliwianie na sytuację ludzi w trudnych warunkach.

Święta i uroczystości	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowania do świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy. Poznanie i przeżywanie świąt państwowych (11 listopada i 3 Maja) oraz Dnia Wszystkich Świętych (1 listopada). • Poznawanie i celebrowanie świąt związanych z ludową tradycją i z porami roku (stroje, jedzenie, muzyka). • Poznawanie zwyczajów i świąt własnego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność dostrzegania i doceniania społeczno-kulturalnego środowiska, w jakim żyjemy (szczególnie kultury i zwyczajów danego regionu). • Zaznajomienie się z ważnymi świętami własnej kultury.
Hobby, zainteresowania, własność	<ul style="list-style-type: none"> • Hobby, kolekcje dzieci (tworzenie albumów, przynoszenie z domu ciekawostek i „skarbów”, prezentacja swoich kolekcji i zainteresowań), własne zwierzęta. • Robienie zabawek i wykorzystanie ich do zabaw w grupie przedszkolnej i w domu. • Organizowanie własnego kącika (segregatora lub półki) w szatni lub w sali, do którego nikt nie może zaglądać. 	<ul style="list-style-type: none"> • Świadomość swojej niezależności oraz jednocześnie umiejętność zauważania i doceniania zależności od innych (np. od rodziców). • Kształtowanie poczucia wartości i ważności oraz dumy, poczucia tożsamości, szanowania prywatności.
Szacunek dla innych ludzi i dla różnorodności	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie różnych punktów widzenia (np. „Co widziała mrówka”), chodzenie na czworaka – co widać? • Co powiedziałyby na to mała siostra. • Gry i zabawy „Jesteśmy różni” (mamy różne upodobania, wygląd, uczucia). • Wspólne organizowanie przyjęć, • Kontakty z różnymi gośćmi, odwiedzanie innych osób mieszkających lub pracujących w pobliżu. • Podejmowanie wspólnych działań na rzecz innych (np. koncert dla mieszkańców). • Obdarowywanie prezentami innych – np. wykonywanie prezentu dla kolegi na urodziny albo dla kogoś chorego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaznajomienie się z różnorodnością i indywidualnością ludzi, dostrzeganie i docenianie jej. • Szacunek i akceptacja dla innych ludzi, szanowanie praw innych ludzi, empatia. • Umiejętne używanie form grzecznościowych, • Właściwe odnoszenie się do innych ludzi. • Podejmowanie zadań prospołecznych. • Wrażliwość na potrzeby innych. • Rozwijanie dobrych manier, kształtowanie pożądanych społecznie postaw.
Uczucia	<ul style="list-style-type: none"> • Zabawy ruchowe z gestami, naśladowanie. • Rozpoznawanie i wyrażanie swoich nastrojów za pomocą barw, muzyki, ruchów, a także zabawy odreagowujące, relaksujące. • Rozmowy o uczuciach: „Czego dzieci się boją”, „Co robimy, kiedy się złościemy”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Świadomość własnych uczuć i umiejętność (kontrola) ich wyrażania. • Umiejętność ujawniania uczuć w sposób niezagrażający innym, rozpoznawanie i szanowanie uczuć innych osób, akceptacja.
Porozumiewanie się z innymi	<ul style="list-style-type: none"> • Zabawy pacynkami. • Ćwiczenie formułowania wypowiedzi w zależności od sytuacji (rozmowy przez telefon, na ulicy itp.). • Zajęcia nauczyciela z dziećmi rozwijające ich umiejętność komunikacji (np. „Nie rozumiem tego – wyjaśnijcie mi, proszę”, „Co jeszcze chcesz powiedzieć?”). 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność nawiązywania kontaktu, uzgadniania, utrzymywania i przekazywania informacji. • Kształcenie praktycznych umiejętności komunikacyjnych (m.in. rozpoznawania i nazywania emocji). • Umiejętność dostosowania formy wypowiedzi do sytuacji. • Uwzględnianie perspektywy innych osób.

Pomaganie oraz obowiązki dzieci i dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie pomocy dorosłym i dzieciom w grupie (starszym lub słabszym osobom w naszym otoczeniu, osobom niepełnosprawnym). • Poznawanie zawodów i pracy różnych osób z otoczenia dzieci. • Wypełnianie własnych, dziecięcych obowiązków w domu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostrzeganie potrzeb innych. • Udzielanie pomocy i jej przyjmowanie. • Wrażliwość na ludzi niepełnosprawnych, empatia. • Szacunek dla pracy i ludzi ją wykonujących. • Zaznajomienie z różnymi zawodami.
Zabawy	<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie przestrzeni i czasu dla zabaw dzieci. • Wprowadzanie lub inicjowanie nowych zabaw i gier. • Wspólne przygotowywanie i przeżywanie bali karnawałowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielność w organizowaniu własnej aktywności. • Twórcza, swobodna aktywność. • Nawiązywanie interakcji społecznych.
Profilaktyka zdrowotna	<ul style="list-style-type: none"> • Dobór właściwego ubioru, zmienianie go, jeśli się zabrudzi. • Poznawanie zasad właściwego odżywiania i różnych produktów żywnościowych – co jest zdrowe, a co szkodliwe. • Higiena odpoczynku, relaksowanie się, sen, poznawanie własnego rytmu dnia, aktywność fizyczno–motoryczna. • Jak postępować w chorobie, ostrożność z lekarami, (spotkanie z lekarzem, wizyta w aptece, w przychodni, zabawy tematyczne np. w szpital). 	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielność w dbaniu o własną higienę. • Wiedza o zdrowym trybie życia i motywacja do przestrzegania reguł i rytmu odpoczynku, żywienia. • Wiedza o bezpiecznym zażywaniu leków, o zapobieganiu częstym chorobom. • Oswojenie z lekarzem i leczeniem. • Wiedza o znaczeniu ruchu i aktywności fizycznej dla profilaktyki zdrowia. • Zwiększenie odporności i zdrowotnej dzieci.
Uczucia	<ul style="list-style-type: none"> • Zabawy ruchowe z gestami, naśladowanie. • Rozpoznawanie i wyrażanie swoich nastrojów za pomocą barw, muzyki, ruchów, a także zabawy odreagowujące, relaksujące. • Rozmowy o uczuciach: „Czego dzieci się boją”, „Co robimy, kiedy się złościemy”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Świadomość własnych uczuć i umiejętność (kontrola) ich wyrażania. • Umiejętność ujawniania uczuć w sposób niezagrażający innym, rozpoznawanie i szanowanie uczuć innych osób, akceptacja.
Porozumiewanie się z innymi	<ul style="list-style-type: none"> • Zabawy pacynkami. • Ćwiczenie formułowania wypowiedzi w zależności od sytuacji (rozmowy przez telefon, na ulicy itp.). • Zajęcia nauczyciela z dziećmi rozwijające ich umiejętność komunikacji (np. „Nie rozumiem tego – wyjaśnijcie mi, proszę”, „Co jeszcze chcesz powiedzieć?”). 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność nawiązywania kontaktu, uzgadniania, otrzymywania i przekazywania informacji. • Kształcenie praktycznych umiejętności komunikacyjnych (m.in. rozpoznawania i nazywania emocji). • Umiejętność dostosowania formy wypowiedzi do sytuacji. • Uwzględnianie perspektywy innych osób.
Dbałość o bezpieczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpieczeństwo w poruszaniu się po ulicy. • Materiały, produkty niebezpieczne i wiedza, co z nimi robić. • Samodzielne wykonywanie plakatów ostrzegających inne dzieci przed niebezpieczeństwem. <ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie zasad bezpiecznego kontaktu ze zwierzętami (np. z psem) oraz z obcymi ludźmi. • Wspólne ustalenie zasad bezpieczeństwa w grupie (jako element kontraktu). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza o bezpiecznym poruszaniu się po ulicy, szosie, o tym, jak unikać niebezpieczeństw. • Umiejętność samodzielnego oceniania sytuacji pod względem bezpieczeństwa. • Umiejętność obrony przed niebezpieczeństwem, ostrożności wobec osób nieznanymi (profilaktyka molestowania).

Dbałość o otoczenie	<ul style="list-style-type: none"> • Segregowanie odpadów wytwarzanych podczas zajęć (pojemniki na zużyty papier). • Używanie materiałów wtórnych w zabawach, wykorzystanie ich do tworzenia nowych rzeczy, oszczędzanie wody i światła. • Plakat na temat oszczędzania materiałów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza na temat ekologii, motywacja do działań proekologicznych. • Rozwijanie poczucia estetyki i możliwości twórczych.
Edukacja medialna	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie różnych sposobów przekazywania informacji – gazety, czasopisma, film, telewizja, internet, programy komputerowe. Zabawy z gazetami. • Telewizja – sposoby bezpiecznego i interesującego korzystania z telewizji – programy dla dzieci. • Reklama – rozpoznawanie reklam, zabawy w reklamowanie różnych wyrobów. • Komputer – poznawanie zastosowania komputera na konkretnych przykładach, internet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność korzystania z mediów. • Otwartość na wiedzę. • Rozwijanie postaw krytycznych. • Kształtowanie gustu. • Aktywność w zdobywaniu informacji, sprawczość.
Uczestnictwo w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie się z najbliższym otoczeniem – moja wieś/miasto, mój region, mój kraj. • Poznanie godła, świąt narodowych, rozmowy o historii (koncentrowanie się na najbliższym regionie i życiu ludzi dawniej). • Zapoznanie z pojęciami: Polska, ojczyzna, godło, herb. • Zapoznanie z mapami i planami: mapa Polski, (zaznaczenie własnej miejscowości). • Różne języki i dialekty – zaproszenie osoby mówiącej w innym języku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza o Polsce, jej symbolach. Zapoznanie się z mapami. • Kształtowanie tożsamości narodowej. • Wrażliwość na różnice między ludźmi, akceptacja różnorodności. • Poznawanie kultury, zwyczajów narodowych.

Edukacja przyrodnicza

Dorośli powinni wspierać dzieci w rozwijaniu ciekawości poznawczej, stwarzać im okazje do eksperymentowania oraz zadawania pytań i uzyskiwania odpowiedzi. Powinni dawać możliwości dokonywania obserwacji, planowania własnych badań, mierzenia, testowania własnych hipotez i interpretowania faktów. **Dzieci powinny w jak największym stopniu aktywnie, poprzez bezpośrednie doświadczenie**

uczestniczyć w poznawaniu otaczającego je świata.

Dzięki tym działaniom dzieci rozwijają:

- umiejętność krytycznego i logicznego myślenia;
- ciekawość;
- umiejętność współpracy;
- umiejętność twórczego działania;
- szacunek do wiedzy, dowodów;
- otwartość umysłu wolnego od uprzedzeń;
- szacunek dla środowiska.

Zakres edukacji	Treści edukacyjne	Rozwój wiedzy, umiejętności, dyspozycji i uczuć dzieci
Ciało człowieka	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznawanie części ciała, poznawanie ich nazw. • Zajęcia kształcące zmysły (wzrok, słuch, dotyk, smak, węch). • Porównywanie swojego wyglądu (włosy, oczy, zęby, wzrost, wiek itp.). • Wykonywanie ćwiczeń ruchowych, ćwiczenia relaksacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza o własnym ciele, budowie i działaniu wybranych organów. • Wiedza o poszczególnych zmysłach. • Wrażliwość polisensoryczna. • Zwiększenie samoświadomości i samooceny stanu swojego organizmu. • Umiejętność wyróżniania siebie spośród innych.

Ubranie	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie części ubrań i różnych typów materiałów, z których są zrobione (faktura, wzór, naturalne/ sztucznie wytwarzane). • Tworzenie własnych „kolekcji”, wykorzystanie materiałów do tworzenia prac plastycznych, ubieranie lalek, misiów. • Sposoby ubierania się w różnych krajach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza o odpowiednim do warunków ubiorze, kształtowanie właściwych nawyków samodzielnego dbania o wygląd. • Rozwój zmysłu estetycznego, aktywność twórcza. • Rozwijanie słownictwa i wiedzy o zwyczajach w innych kulturach.
Jedzenie	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentowanie dzieciom różnych warzyw i owoców oraz ziół rosnących w najbliższej okolicy. • Próbowanie smaków (słony, kwaśny, słodki, cierpki itd.). • Pochodzenie różnych potraw (co robimy ze zbóż, mleka itd.). • Rozpoznawanie różnic w pożywieniu – surowe i gotowane, płynne i stałe. • Przygotowywanie przez dzieci różnych potraw – samodzielnie lub z rodzicami w domu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza o produktach żywnościowych. • Umiejętność samodzielnego dobierania właściwych, zdrowych produktów. • Samodzielność w przyrządzaniu posiłków. • Poszerzenie słownictwa, rozwój myślenia logicznego, kreatywność.
Bogactwa naturalne	<ul style="list-style-type: none"> • Porównywanie wielkości, faktury, ciężaru różnych materiałów (ziemia, piasek, kamienie, drewno, piórka itp.). • Bogactwa naturalne – co nam daje Ziemia, zastosowanie bogactw naturalnych. • Zabawy z wodą, z piaskiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza o materiałach i bogactwach naturalnych i ich zastosowaniu. • Uwrażliwienie na problem dewastacji naturalnego środowiska.
Rośliny	<ul style="list-style-type: none"> • Pielęgnowanie ogrodu i obserwacja efektów. • Zbieranie roślin rosnących w okolicy, tworzenie zielników. • Tworzenie prac z wykorzystaniem nasion, roślin, kolekcji liści, bukietów. • Porównywanie kształtów i kolorów kwiatów, liści. • Poznawanie roślin użytkowych (np. ziół, zbóż). • Owoce, warzywa – jeśli to możliwe – skąd wiemy, że już dojrzało, kiedy wiemy, że jest już zepsute? • Uprawy (wysiewanie szybko rosnących roślin), obserwacja cyklu rocznego wzrostu, dojrzewania i obumierania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie z roślinami i sposobami ich pielęgnowania. • Umiejętność obserwacji wzrostu roślin i poznawanie zasad pielęgnacji. • Aktywność twórcza. • Współdziałanie. • Pojęcie zmian w czasie, kształtowanie cierpliwości, planowanie.
Zwierzęta	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpośrednia obserwacja zwierząt żyjących w okolicy, zwierzęta domowe i dzikie. • Obserwacja małych zwierząt (ślimak, dżdżownica, motyl). • Przydatność wszystkich zwierząt. • Życie zwierząt zmieniające się w trakcie roku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność obserwowania różnych zwierząt, także tych najmniejszych, porównywanie budowy, wyciąganie logicznych wniosków. • Umiejętność postępowania ze zwierzętami niebezpiecznymi dla człowieka.

Pogoda	<ul style="list-style-type: none"> • Obserwacje i rejestracja elementów pogody, pojęcia: zimne – gorące, słoneczne – deszczowe. • Odczucia związane z pogodą (gorące słońce na skórze, zimny wiatr, mżawka). • Ochrona przed negatywnymi skutkami pogody (właściwe ubieranie, bezpieczne zachowanie na dworze). • Poznawanie sposobów zatrzymywania ciepła w zimie i ochrony przed przegrzaniem (eksperymenty własne). • Zapowiadanie pogody – przewidywanie, przepowiadanie, konfrontowanie obserwacji z przewidywaniami i komunikatami w radiu lub telewizji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność obserwacji i rejestracji zjawisk przyrodniczych. • Rozróżnianie stanów pogody, poznawanie znaczenia natury, sposobów radzenia sobie z niedogodnościami i niebezpieczeństwami związanymi z warunkami pogodowymi. • Znajomość podstawowych pojęć związanych z pogodą – takich jak wiatr, deszcz, grad, ulewa, śnieżyca, temperatura.
Woda	<ul style="list-style-type: none"> • Zabawy z wodą, obserwacja koloru, smaku, temperatury, przelewanie do różnych naczyń, malowanie akwarelami. • Lód, śnieg a woda (obserwacja zmian i doświadczenia). • Obserwacja zachowania różnych przedmiotów w wodzie (pływają, toną, rozpuszczają się). • Zastosowania wody – nasze potrzeby, oszczędzanie, brudna i czysta woda. • Wycieczka nad rzekę lub staw, rośliny i zwierzęta wodne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność obserwowania i wyłapywanie charakterystycznych cech, przekształcania się, zachowania różnych przedmiotów, eksperymentowanie. • Wiedza na temat roli wody dla życia.
Światło	<ul style="list-style-type: none"> • Słońce jako źródło światła, obserwacja Księżycy i gwiazd. • Odbicie światła – „zajęczki” z lusterka, zabawy z latarką. • Światło – cień, zabawy z cieniem, obserwacja zmian cienia w ciągu dnia, zegar słoneczny, doświadczenie kompletnej ciemności. • Naturalne i sztuczne źródła światła. • Doświadczenie z całkowitą ciemnością – poruszanie się bez udziału zmysłu wzroku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zauważanie różnych źródeł światła – naturalnych i sztucznych – i ich znaczenia. • Znajomość cyklu dnia i nocy. • Badanie zjawiska cienia, odbicia światła. • Kształcenie odporności psychicznej.
Dźwięki	<ul style="list-style-type: none"> • Dźwięki nas otaczające (nagrywanie, odtwarzanie, zgadywanie). • Głośny i cichy dźwięk – poznawanie znaczenia higieny słuchu. • Dźwięki wydawane przez naturę i dźwięki tworzone przez człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wrażliwość na dźwięki i umiejętność ich rozpoznawania. • Poznawanie dźwięków wydawanych przez zwierzęta, różnicowanie rodzaju dźwięku. • Umiejętność naśladowania głosów.

Ruch	<ul style="list-style-type: none"> • Obserwacja ruchów powietrza – wiatr, wiatraczki i wiatromierze. Obserwacja dymu z ogniska. • Eksperymenty z ruchem powietrza w pomieszczeniach, zabawy z bańkami mydlanymi, balony, latawce. • Obserwowanie ruchu chmur, zwierząt, ludzi, maszyn, porównywanie szybkości, ruszanie i zatrzymywanie się. • Zabawy ruchowe – jazda na rowerze, ślizganie się, bieganie, chodzenie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność obserwowania i rejestrowania zjawisk. • Konstruowanie prostych urządzeń do rejestracji ruchów powietrza. • Umiejętność obserwowania i eksperymentowania z przedmiotami, które się ruszają. • Wiedza na temat różnych sposobów poruszania się. • Swobodna ekspresja, zabawa.
Maszyny, wynalazki	<ul style="list-style-type: none"> • Maszyny w naszym codziennym życiu, zapoznawanie się z wynalazkami. • Poznajowanie budowy urządzeń codziennego użytku. • Roboty stolarskie i majsterkowanie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie przeznaczenia maszyn, obserwacja ich działania. • Umiejętności techniczne, sprawność manualna. • Twórcze myślenie i działanie.

Edukacja językowa

Każdego dnia podczas zajęć nauczyciel powinien znaleźć czas na zapoznanie dzieci z literaturą. Dzieci muszą mieć kontakt z pismem, mieć dostęp do książek lub czasopism dziecięcych. Nie znaczy to, że mają uczyć się czytać. **Nie wydaje się właściwe wprowadzanie na tym etapie czytania liter tra-**

dycyjnymi metodami. Dzieci natomiast powinny być obeznane z pismem jako metodą przekazywania ważnych informacji. Warto zastosować elementy metody wprowadzania dziecka w świat pisma Ireny Majchrzak⁷, naturalnej nauki języka lub elementy „Metody Dobrego Startu” Marty Bogdanowicz⁸.

Zakres edukacji	Treści edukacyjne	Rozwój wiedzy, umiejętności, dyspozycji i uczuć dzieci
Literatura dziecięca – wiedza i przeżycia	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie z książkami dla dzieci – słuchanie systematycznego czytania wybranej wspólnie bajki lub opowiadania. • Ilustrowanie bajek czytanych przez nauczyciela, wykorzystanie pacynek. • Organizowanie biblioteki i czytelnicy dziecięcej – porządkowanie książek, wypożyczanie ich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzbudzenie zainteresowania literaturą dziecięcą, rozwój fantazji i fascynacji światem wyobrażonym. • Pogłębienie wiedzy o świecie. • Uważne słuchanie i koncentracja. • Reprezentacja treści poprzez rysunek.
Język jako sposób komunikacji między ludźmi	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmowy o tym, co się zdarzyło w ciągu dnia, formułowanie własnych sądów, opisywanie zdarzeń, dzielenie się swoimi planami i marzeniami. • Opisywanie historyjek obrazkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Używanie języka jako środka prawidłowej komunikacji, słuchanie i rozumienie wypowiedzi. • Wypowiadanie się, rozwijanie ekspresji słownej. • Umiejętność werbalizacji zdarzeń, uczuć i pomysłów.
Słowo i tekst jako wyraz ekspresji twórczej	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie wspólnego przedstawienia – krótkie role, wiersze i piosenki, zabawy w formie dramy i improwizacje. • Układanie własnych historii, ilustrowanie ich ruchem lub plastycznie. • Zabawy rozwijające twórcze myślenie (np. „co by było gdyby”). 	<ul style="list-style-type: none"> • Używanie poprawnych pod względem logicznym i gramatycznym form wypowiedzi i prawidłowej artykulacji słów. • Śmiałość i ekspresja własnych odczuć. • Wyobraźnia i myślenie twórcze, rozwijanie pamięci.

Pismo jako sposób komunikowania i przekazywania myśli – przygotowanie do czytania	<ul style="list-style-type: none"> • Oswajanie się z pismem i rozpoznawanie napisanych znanych słów (np. imion, dni tygodnia, nazw sklepów, zwierząt, roślin) – elementy naturalnej nauki języka. • Podpisywanie elementów wyposażenia sali i innych przedmiotów. • Organizowanie zabaw tematycznych wymagających używania napisów (sklep, biuro). • Zabawy w wysłuchiwanie rymów, wierszyków, zabawy „coś na literę”. • Poznawanie liter alfabetu na życzenie dzieci, poznawanie „obcych” pism – szyfry, pismo obrazkowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zainteresowanie i zaciekawianie pismem jako środkiem komunikacji. • Uwrażliwienie na brzmienie głosek, (analiza słuchowa). • Umiejętność wyodrębniania znanej litery ze słowa (analiza wzrokowa). • Umiejętność rozpoznawania wzrokowo znanych wyrazów łącznie z ich znaczeniem.
Przygotowanie do pisania	<ul style="list-style-type: none"> • Wykonywanie ćwiczeń kształtujących sprawność grafomotoryczną (rysowanie po śladzie, kolorowanie, zabawy ruchowe, kreślenie w powietrzu znaków). • Doskonalenie sprawności manualnej (wyklejanie, lepienie, wycinanie). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształcenie sprawności i precyzji ręki oraz koordynacji wzrokowo-ruchowej.

Edukacja matematyczna

Dzieci rozwijają umiejętności matematyczne w taki sam sposób jak inne umiejętności – poprzez bezpośrednie doświadczanie i eksperymentowanie, zabawę oraz praktyczne ćwiczenia. Dla kształcenia umiejętności matematycznych wykorzystywane będą więc

różne codzienne sytuacje. Nauczyciel inicjuje dyskusję i wspiera dzieci w ich samodzielnym rozwiązywaniu problemów. Zajęcia z tego zakresu mogą być realizowane z wykorzystaniem elementów programu Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej „Dziecięca matematyka”.⁹

Zakres edukacji	Treści edukacyjne	Rozwój wiedzy, umiejętności, dyspozycji i uczuć dzieci
Orientacja w przestrzeni	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie przedmiotów w przestrzeni (pod, nad, za, przed, obok, wewnątrz, na zewnątrz). • Wprowadzenie pojęć w przestrzeni: prawa – lewa strona, góra – dół. • Kierunki lewo – prawo, kierowanie się instrukcjami w ruchu: w górę, na dół, w prawo, w lewo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie schematu własnego ciała, kierunków w przestrzeni. • Znajomość kierunków i umiejętność posługiwania się nimi (prawo, lewo, do przodu, w bok, do tyłu).
Rytm i organizacja czasu	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie szeregów, powtarzanie rytmów słuchowo i wzrokowo. • Przemienność pór dnia i roku – rytmy w naturze. • Pojęcia określające czas – długo, krótko, przedtem, teraz, potem. • Zapoznanie z pojęciami: godzina, dzień, tydzień, miesiąc, rok, zapoznanie z kalendarzem. • Pomiar czasu – szybko, wolno. • Zapoznanie z narzędziami do pomiaru czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zauważanie rytmów i regularności w przyrodzie i w codziennym życiu. • Znajomość pojęć określających czas i zmiany w otoczeniu. • Posługiwanie się pojęciami związanymi z upływem czasu.
Przyczyny i skutki oraz następstwa zdarzeń	<ul style="list-style-type: none"> • Łączenie zdarzeń w ciąg logicznych następstw, ustalanie kolejności wydarzeń, wprowadzanie elementów planowania czynności. • Obserwacja zdarzeń, stawianie pytań przy doświadczeniach. • Składanie całości z części – puzzle i układanki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Logiczne myślenie w praktycznych sytuacjach (skutek a przyczyna). • Relacje przestrzenne. • Wytrwałość, cierpliwość.

Zbiory – klasyfikacja	<ul style="list-style-type: none"> • Grupowanie elementów, porównywanie (taki sam, inny), porządkowanie, segregowanie. • Tworzenie zbiorów – z przedmiotów mających wspólną cechę, porządkowanie zbiorów według ich liczebności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność sortowania w oparciu o jedną cechę. • Klasyfikowanie, segregowanie elementów zbioru w oparciu o ustalone kryteria, szeregowanie. • Poczucie kompetencji.
Liczenie obiektów, numerowanie	<ul style="list-style-type: none"> • Liczenie na konkretnych obiektach. • Posługiwanie się liczebnikami porządkowymi, serie, numerowanie obiektów (np. schodów). Dodawanie, odejmowanie (więcej, mniej, dodawanie elementów). • Liczenie po kolei. • Oswajanie i poznawanie większych liczb (powyżej 10). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie pojęcia liczby. • Umiejętność liczenia. • Zapoznanie się z liczebnikami głównymi i porządkowymi. • Umiejętność dokonywania operacji matematycznych na konkretnych (dodawanie, odejmowanie). • Umiejętność numerowania przedmiotów.
Figury geometryczne	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie podstawowych figur geometrycznych i wyodrębnianie ich z otoczenia, tworzenie własnych kompozycji z kształtów geometrycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność rozpoznawania i nazywania figur płaskich (trójkąt, prostokąt, kwadrat, koło).
Wymiary	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie pojęcia długości, porównywanie długości (dłuższy, krótszy). • Szeregowanie różnych wielkości. • Porównywanie wielkości: duży, mały, większy, mniejszy. • Pojęcie wysokości (wysoki, niski), pomiary wzrostu dzieci, porównywanie wysokości (wyższy, niższy). • Pojęcie i porównywanie szerokości (szeroki, wąski, gruby, chudy, grubszy, cieńszy). 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność mierzenia różnymi miarami, porównywanie długości, wysokości, szerokości. • Posługiwanie się pojęciami związanymi z porównywaniem i szeregowaniem. Umiejętność rozróżniania przedmiotów według ich rozmiarów.
Ciężar	<ul style="list-style-type: none"> • Ważenie za pomocą różnych wag. • Doprowadzanie do równowagi – np. konstrukcja wiszących zabawek. • Porównywanie ciężaru (ciężki, lekki). 	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie pojęcia ciężaru. • Zrozumienie pojęcia równowagi. • Rozróżnianie przedmiotów cięższych i lżejszych.

Edukacja ruchowa

Dzieci uczestniczą w zabawach ruchowych w ciągu całego dnia zajęć w Ośrodku. Program przewiduje organizowanie zajęć ruchowych na dworze (wycieczki, gry, swobodne zabawy) oraz w pomieszczeniu (gimnastyka ogólnorozwojowa, relaksacyjna, gry ruchowe i wolne zabawy). Celem edukacji ruchowej jest rozwinięcie u dzieci siły i precyzji ruchów za-

równo w zakresie dużej jak i małej motoryki. **Dzięki ćwiczeniom ruchowym dzieci rozwijają świadomość własnego ciała, kształcą poczucie kierunku, rozwijają równowagę i koordynację wzrokowo-ruchową, zwiększają świadomość stosunków przestrzennych, umiejętność współpracy w grupie, odporność na stres i wytrzymałość.**

Zakres edukacji	Treści edukacyjne	Rozwój wiedzy, umiejętności, dyspozycji i uczuć dzieci
Ruch spontaniczny	<ul style="list-style-type: none"> Spontaniczne zabawy ruchowe dzieci – indywidualne i w grupach (podskoki, zeskoki, biegi, wdrapywanie się, ślizganie, wczółgiwanie itp.). Ruch towarzyszący wszystkim zabawom dzieci (np. budowanie „domu”, zabawy tematyczne, zabawy konstrukcyjne). 	<ul style="list-style-type: none"> Planowanie i działanie celowe, poczucie skuteczności, poczucie wartości. Działanie zgodnie z regułami, dostosowanie się do innych.
Gry i zabawy ruchowe w sali	<ul style="list-style-type: none"> Bieganie, również z udziałem muzyki. Zabawy ruchowo–dramowe ilustrujące różne sytuacje związane z tematyką zajęć. Naśladowanie ruchów innych członków grupy, zabawy „na komendę”. Zabawy ruchowe (na drabinkach, na dywanie). 	<ul style="list-style-type: none"> Podążanie za instrukcją, uważne słuchanie, wykonywanie poleceń. Znajomość pojęć dotyczących ruchu. Poczucie schematu ciała.
Wycieczki i zabawy na powietrzu	<ul style="list-style-type: none"> Gry zespołowe według różnych reguł, gry z piłką, zabawy na przyrządach (wspinanie się, zwisy, wciąganie się i zjeżdżanie, przechodzenie pod, nad, balansowanie, przeskakiwanie). Spacery po okolicy i kilkugodzinne wycieczki, sporty zimowe (sanki, ślizganie się, zabawy na śniegu) oraz wiosenno-letnie (jazda na rowerze, hulajnodze). Zabawy w biegi, skoki w dal, wzwyż, rzuty do celu i w dal. 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wytrzymałości i siły fizycznej, szybkości, umiejętności rzucania i łapania piłki. Doskonalenie koordynacji wzrokoworuchowej, sprawności, gibkości i równowagi. Współpraca w zespole.
Ćwiczenia gimnastyczne	<ul style="list-style-type: none"> Według programu gimnastyki ogólnorozwojowej – ćwiczenie przewrotów w przód, zabawy z wykorzystaniem drobnych przyborów, kółek, piłek, skakanki, ćwiczenia z równoważnią. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyrabianie zręczności. Sprawność i precyzja ruchów, koordynacja wzrokowo-ruchowa.
Ćwiczenia relaksacyjne	<ul style="list-style-type: none"> Udział w ćwiczeniach relaksacyjnych w czasie zajęć programowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Kontrolowanie stopnia pobudzenia i umiejętności wyciszania się. Koncentracja uwagi.

Edukacja muzyczna

Dzieci mają zwykle kontakt z muzyką popularną, komercyjną poprzez media – głównie telewizję. Taki kontakt nie wystarcza, nie wzbogaca ich rozwoju kulturalnego ani duchowego. Dlatego należy stworzyć okazję do słuchania muzyki klasycznej, również rozrywkowej wyższego gatunku, np. jazzu, muzyki filmowej. Dzieci powinny także obcować z

muzyką ludową własnego regionu (najlepiej dzięki bezpośrednim kontaktom z okolicznymi muzykami) oraz z muzyką innych regionów i kultur. Poprzez uczestnictwo w zajęciach muzycznych dzieci kształcą umiejętność wyrażania emocji, rozwijają wrażliwość na dźwięk oraz kształcą umiejętność analizy słuchowej, pamięć i koordynację wzrokowo-ruchową.

Zakres edukacji	Treści edukacyjne	Rozwój wiedzy, umiejętności, dyspozycji i uczuć dzieci
Piosenki	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestniczenie w zabawach muzycznoruchowych. • Wykonywanie piosenek znanych dzieciom. • Tworzenie własnych piosenek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie słuchu muzycznego, ekspresji wokalne. • Rozwijanie możliwości twórczych, pewności siebie, śmiałości.
Muzyka z różnych stron świata	<ul style="list-style-type: none"> • Słuchanie nagrań różnego rodzaju muzyki: ludowej, klasycznej, rozrywkowej (filmowej, jazzowej). • Malowanie do słuchanej muzyki. • Zajęcia muzyczno-ruchowe i relaksacyjne przy muzyce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzanie świadomości muzycznej dzieci. • Poznanie i rozumienie różnych stylów muzycznych. • Umiejętność wyrażania emocji poprzez sztukę plastyczną i ruch.
Instrumenty	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie gry na różnych instrumentach w wykonaniu dorosłych muzyków, zapoznanie się z wyglądem instrumentów. • Granie na dostępnych instrumentach muzycznych (głównie perkusyjnych). • Konstruowanie instrumentów z różnych materiałów. • Doświadczanie rytmów, zabawy rytmiczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znajomość i umiejętność posługiwania się instrumentami muzycznymi. • Rozwój wrażliwości na rytm. • Rozwój umiejętności współpracy, słuchania, komunikowania się.
Tańce	<ul style="list-style-type: none"> • Nauka tańców ludowych oraz prostych układów tańców współczesnych. • Swobodny taniec dzieci przy muzyce. • Tworzenie własnych układów tanecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie poczucia pewności siebie, poczucia wartości. • Umiejętność utrzymywania uwagi, skupiania się. • Koordynacja wzrokowo-słuchowo-ruchowa, precyzja ruchów.

Edukacja plastyczna

Zajęcia plastyczne, podobnie jak muzyczne, są ściśle związane z edukacją matematyczną, literacką i społeczną dzieci. Stanowią często uzupełnienie i naturalne wzbogacenie zajęć. **Ważne jest, aby zajęcia plastyczne odbywały się w atmosferze swobody i pozytywnym klimacie emocjonalnym.** Dzieci powinny zaspokajać ciekawość twórczą, szukać nowych rozwiązań estetycznych i próbować we własnym tempie doskonalić umiejętności. **Bardzo ważne jest zwrócenie uwagi na sposób dawania informacji zwrot-**

nych dziecku i zachęcanie go do samodzielnych prób twórczych. Poprzez uczestnictwo w zajęciach plastycznych dziecko rozwija umiejętności aktywnego i samodzielnego operowania materiałami plastycznymi, narzędziami, stosowania szeregu technik plastycznych (malowanie, rysowanie, modelowanie, klejenie, wycinanie), tworzenia konstrukcji dwuwymiarowych i trójwymiarowych, ma możliwości wyrażania siebie, kształcenia twórczej wyobraźni, doskonalenia umiejętności komunikacyjnych.

Zakres edukacji	Treści edukacyjne	Rozwój wiedzy, umiejętności, dyspozycji i uczuć dzieci
Ekspresja plastyczna	<ul style="list-style-type: none"> • Rysowanie, malowanie z wykorzystaniem różnych narzędzi (ołówki, węgiel, kredki pastelowe, świecowe i ołówkowe, pędzle), malowanie palcami, gąbką i innymi narzędziami. • Malowanie farbami (gwasze, własnoręcznie zrobione farby, tusze). • Wykorzystywanie różnych materiałów, na których dzieci malują (papier, tkanina, drewno, kamień). • Wycinanie, wydzieranie, klejenie, przyczepianie plastrem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętności sensoryczno-motoryczne. • Poznanie zastosowania przyborów i narzędzi (pędzel, klej, nożyczki, kredki). • Doskonalenie koordynacji wzrokowo-ruchowej. • Doskonalenie umiejętności wykonywania precyzyjnych ruchów (mała motoryka). • Twórczość, eksperymentowanie z materiałami. • Ekspresja plastyczna.
Własne prace artystyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Malowanie do muzyki na temat dowolny lub określony. • Wykonywanie kolaży i origami płaskiego. • Ilustrowanie opowiadań i bajek. • Sztuka użytkowa (np. przyborek na nici, zakładka do książki, pocztówka, zaproszenie). • Tworzenie wspólnych prac. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uważne słuchanie i komunikacja za pomocą sztuk wizualnych. • Umiejętność współpracy. • Dzielenie się doświadczeniem i uczuciami, ekspresja w wyrażaniu uczuć. • Rozwijanie ekspresji twórczej.
Konstrukcje trójwymiarowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystywanie różnorodnych materiałów (plasteliny, masy solnej, masy papierowej, modeliny, tektury, gliny, ziemi, piasku) do tworzenia rzeźb i innych prac trójwymiarowych. • Używanie różnych technik i narzędzi w łączeniu elementów (klej, zszywacz, spinacze, plaster, sznurek). • Tworzenie nowych, fantastycznych konstrukcji oraz modeli konstrukcji istniejących. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie wyobraźni, tworzenie własnych konstrukcji (także trójwymiarowych). • Umieszczenie siebie i przedmiotów w przestrzeni. • Rozumienie otoczenia – najbliższego środowiska. • Kształtowanie wyobraźni przestrzennej.

Literatura

¹ Lilian G. Katz, *Potrzeby małych dzieci* [w:] T. Ogrodzińska (red.) *Małe dziecko – znaczenie wczesnej edukacji*, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, Warszawa 2000.

² Lilian G. Katz, Sylvia C. Chard, *Engaging Children's Minds: The Project Approach*, Ablex Publishing Corporation Stamford, Connecticut 2000.

³ Urie Bronfenbrenner, *The ecology of human development: Experiments by nature and Design*, MA: Harvard University Press, Cambridge 1979.

⁴ Lilian G. Katz, Demetra Evangelou, Jeanette A. Hartman, *Dlaczego warto tworzyć różnowiekowe grupy przedszkolne*, National Association for the Education of Young Children, Washington, D.C. USA (tłum. E. Pulkowska, Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego).

⁵ Lilian G. Katz, Sylvia C. Chard, *Engaging Children's Minds: The Project Approach*, Ablex Publishing Corporation Stamford, USA Connecticut 2000.

⁶ Judy R. Jablon, Amy L. Dombro, Margo L. Dichtelmiller, *The Power of Observation*, Teaching Strategies Washington, D.C., 1999.

⁷ Irena Majchrzak, *Wprowadzanie Dziecka w świat Pisma*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1999 oraz na stronie internetowej www.irenamajchrzak.republika.pl

⁸ Marta Bogdanowicz, *Metoda Dobrego Startu*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2004.

⁹ Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska, *Wspomaganie rozwoju umysłowego czterolatków i pięcioletków + pakiet pomocy*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2004, wyd. 1.

Szczeciński Program Edukacji Wodnej i Żeglarskiej „Morze przygody – z wiatrem w żaglach”

HOM - Tu gdzie wiatr na wantach gra... 60 lat na rzecz wychowania morskiego

Mają swoje ważne miejsce na żeglarskiej mapie Szczecina, Pomorza Zachodniego i Polski. Od 1957 roku gospodarzą na swojej przystani nad jeziorem Dąbie, a w okresie świetności – w latach 70-ych XX wieku - na bazie szczecińskiego Harcerskiego Ośrodka Morskiego działało blisko 60 drużyn wodnych, skupiających ponad półtora tysiąca dzieci i młodzieży! Na szalupach i jachtach HOM-u wyszkoliły się nie tylko tysiące żeglarzy ze Szczecina, ale i z wielu innych krajowych chorągwi ZHP, nawet z Rzeszowa, Krakowa czy Wrocławia. Pełnomorskie jachty HOM-u, m.in. „Totem”, „Tropiciel” czy „Tytan”, z takimi znanymi kapitanami jak Witold Bohdanowicz, Zygmunt Kowalski, Olgierd Franckowski, Zdzisław Paska, i z innymi, często gościły też wtedy w portach Bałtyku i Wschodniego Atlantyku, po porty brytyjskie i hiszpańskie...

Obchodzący swoje 60-lecie dzisiejszy HOM, w nowej rzeczywistości, stoi przed nowymi wyzwaniami, podobnie jak większość zachodniopomorskich i krajowych klubów, przystani i marin. Rozmawiali o tym m.in. działacze i goście uroczystej, rocznicowej inauguracji sezonu HOM 2017, w sobotę 20 maja br. Przy maszcie banderowym zebrała się spora grupa żeglarskiej, harcerskiej młodzieży, obok starszego pokolenia twórców i działaczy HOM-u, i gości. Uroczystość prowadziła obecna – od 2010 roku – Komendant HOM-u Sylwia Szymanowicz, wspomagana przez hm.j.kpt. Władysława – „Kijusia” – Kijowskiego; po podniesieniu bandery były listy gratulacyjne, m.in. od ZHP, Marszałka Województwa i ZOZZ, były też pamiątkowe upominki dla działaczy, w tym braci Zyg-

munta i Ryszarda Kowalskich, jednych z twórców HOM-u (na zdjęciu), i dla gości. Historię Ośrodka przypominała rocznicowa wystawa zdjęć, pod hasłem „*Tu gdzie wiatr na wantach gra*”, a także wystawa sprzętu, wydawnictw i kronik, oraz jubileuszowa gazetka „*Harcerski Trop*”, nawiązująca do byłego dodatku do „*Kuriera Szczecińskiego*”. Oprawę artystyczną stanowiły harcerskie i żeglarskie pieśni i szanty, w wykonaniu Drużyny Wodnej im. Ludka Mączki, i gościa specjalnego, niezłomowanego barda Jerzego Porębskiego (na zdjęciach). Nie zabrakło harcerskiego poczęstunku i tradycyjnej grochówki...

Tak bywało od 60 lat, i tak było w sobotę... „*Tak było, ale czy ta tradycja będzie miała dalszą historię, pokaże czas. Czas niełatwy, spowodowany sprzedażą ośrodka inwestorowi zagranicznemu, który wprawdzie gwarantuje chęć współpracy i kontynuacji dalszej działalności, jednak obawy przed przyszłością istnieją*” – czytamy w jubileuszowej gazetce. Miejmy nadzieję, że HOM nie tylko pozostanie, ale i się rozbuduje, a wspiera te działania m.in. Stowarzyszenie Przyjaciół HOM, skupiające byłych instruktorów i sympatyków Ośrodka. Pozostaje pogratulować dotychczasowych osiągnięć i życzyć stabilnej przyszłości...

Tekst i zdjęcia: Wiesław Seidler

Z wiatrem, tańcem i słońcem... Na pokładzie PP 27

To był naprawdę wyjątkowy roztańczony i słoneczny poranek, z licznym udziałem niecodziennych małych artystów – piratów, żeglarzy, marynarzy, syren, nimf i rusalek, na gościnnym „pokładzie” szczecińskiego Przedszkola Publicznego Nr 27 „Żagielek”, 18 maja. Przedszkole to od lat przoduje w Szczecińskim Programie Edukacji Wodnej i Żeglarskiej, i od 12 lat jest m.in. gospodarzem Międzyprzedszkolnego Przeglądu Tańca Morskiego „Z wiatrem w żaglach”. Tym razem swoje dynamiczne, barwne i pomysłowe morskie tańce zaprezentowały świetnie przygotowane „maluchy” z siedmiu szczecińskich placówek przedszkolnych – z PP 5, 9, 65 i 66, SPEW Nr 1, i ZS Nr 16, oraz oczywiście gospodarze, z PP 27, wspierani przez niestrudzoną dyrektorkę Gabrielę Poleszak, czuwającą nad całością i prowadzącą przegląd.

Warto dodać, że dyrekcja i cała kadra PP 27 ma naprawdę duże osiągnięcia na polu pielęgnowania morskich i żeglarskich tradycji naszego miasta, za co PP 27 już wielokrotnie było nagradzane w konkursach miejskich i innych. Wszystko to dzięki wspólnym działaniom personelu, rodziców, dzieci i mocno zaangażowanych przyjaciół przedszkola, m.in. z sąsiedzkiej Akademii Morskiej (dawnej WSM), a także z PŻM, Centrum Żeglarskiego i Pałacu Młodzieży, ZOZZ, Straży Miejskiej, policji, straży pożarnej, i innych. Najlepszym dowodem była właśnie obecność na przeglądzie sporej grupy gości, w tym kapitańskiej i mundurowej z AM i PŻM, z policji szczecińskiej i z ... Brandenburgii, Straży Pożarnej ze Śmierdnicy (!), i już nie mundurowych pozostałych przyjaciół – z Centrum Żeglarskiego, Pałacu Młodzieży, z PP "Pod Żaglami" ze Świnoujścia, i innych. Wszyscy otrzymali dyplomy i upominki, goście rewanżowali się podobnie, w tym kpt.ż.w. Mirosław Folta z PŻM przekazał dla gospodarzy piękny model „Daru Pomorza” (na zdjęciu). Na koniec zatańczyli wszyscy razem - dzieci i goście, planując już udział w kolejnym przeglądzie, za rok....

Tekst i zdjęcie: Wiesław Seidler

Szczecin dla dzieci z miniprzewodnikiem

„Całą rodziną odkrywamy atrakcje Szczecina” – takie hasło widnieje na wyprodukowanym przez Żeglugę Szczecińską miniprzewodniku w formie ulotki skierowanym do najmłodszych turystów. Są w nim rymowanki, krzyżówka, miejsce na dziecięce rysunki i – przede wszystkim – przystępne opisy miejskich atrakcji.

Ulotka dostępna jest (oczywiście bezpłatnie) w miejskich Centrach Informacji Turystycznej – na dworcu PKP i Alei Kwiatowej. Przygotowana została w trzech wersjach językowych – polskiej, niemieckiej i angielskiej. Co ciekawe, druk zdobią kolorowe rysunki obrazujące m.in. Wały Chrobrego, Płonące Ptaki Władysława Hasióra, Filharmonię czy Różankę wykonane przez dzieci. Są to prace nadesłane na konkurs „*Moje Miasto Szczecin*” zorganizowany przez Dom Kultury „Klub Skolwin”. Okładkę zaś każdy młody turysta może zrobić sam – na pierwszej stronie ulotki pozostawiliśmy wolne miejsce na rysunek ulubionego miejsca w Szczecinie wykonany przez jej posiadacza.

Dotatkową zachętą do zwiedzania Szczecina może być zaproszenie do zbierania pamiątkowych pieczętek m.in. z Zamku Książąt Pomorskich czy Muzeum Techniki, na które miejsce także jest w miniprzewodniku. Po zebraniu wszystkich i rozwiązaniu łatwej krzyżówki, efekt swojej pracy należy przynieść do CIT-u w Alei Kwiatowej. Na wytrwałych, młodych turystów czekać będą drobne upominki.

Zachęcamy do zwiedzania naszego miasta z dziećmi. Zarówno najmłodszy mieszkańcy jak i mali turyści z pewnością odkryją w nim wiele ciekawych miejsc i pasjonujących historii. Pomoże w tym nasza ulotka.

Tomasz Owsik-Kozłowski

– rzecznik prasowy miasta ds. żeglarstwa
i turystyki

Ach, jak przyjemnie kołysać się wśród fal...

W żeglarską niedzielę, słoneczną i wietrzną wybraliśmy się popływać po Jeziorze Dąbie. Ćwicząc manewrowanie jachtem podziwialiśmy uroki naszego jeziora. Fauna i flora już dawno obudziły się z zimowego snu. Mieliśmy nawet szczęście zaobserwować bielika, który szybował nad Kanałem Jacka. Zachęcamy wszystkich do spędzenia wolnego czasu na wodzie.

Tekst i zdjęcie: Jolanta Gałęzowska

Regaty Żeglarskie

II etap Konkursu „Wiedzy Morskiej” odbył się przy pięknej pogodzie w Centrum Żeglarskim 8 czerwca 2017 r. Drużyny rywalizowały w konkurencjach na wodzie. Szkoły podstawowe ściagały się na optymistach, gimnazjaliści brali udział w regatach na DZ-tach na pełnych żaglach. Zmaganiom również przyglądali się mieszkańcy jeziora. Ostatnim sprawdzianem była umiejętność wiązania węzłów żeglarskich.

Po pierwszym i drugim etapie konkursu w szkołach podstawowych : **I miejsce** zajęło SP 37, **II miejsce** SP 23, **III miejsce** SP 5 i **IV SP** 1.

W kategorii szkół gimnazjalnych:

I miejsce zajęła Pałac Młodzieży, **II miejsce** Gim. 6, **III miejsce** Gim. 14, i **IV miejsce** Gim 5. Poza konkursem startowała jeszcze jedna drużyna z Gim 14.

Wręczane były również nagrody indywidualne za test wiedzy, a nagrodę Fair Play w regatach zdobyło Gim. 5.

Po zawodach odbył się piknik i poczęstunek z grilla. **Wszystkim gratulujemy i do zobaczenia.**

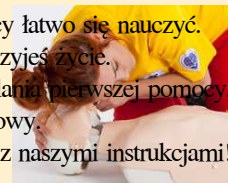
Tekst i zdjęcie: Jolanta Gałęzowska

PIERWSZA POMOC

Uratuj komuś życie!

Udzielania pierwszej pomocy łatwo się nauczyć. Ta wiedza może uratować czyjeś życie. Zanim przystąpisz do udzielania pierwszej pomocy, zadzwoń pod numer ratunkowy. Następnie postępuj zgodnie z naszymi instrukcjami!

Jeśli u poszkodowanego nie zauważysz/nie wyczujesz na własnym policzku **oddechu** **rozpocznij resuscytację oddechowo-krażeniową:**

- * połóż nadgarstek jednej ręki **na środku klatki piersiowej** poszkodowanego
- * połóż drugi w **tym samym miejscu**
- * **spleć mocno** obie dłonie
- * upewnij się, że **nie uciskasz** żeber, nadbrzusza i dolnego końca mostka poszkodowanego
- * wyprostuj ramiona i uciskaj **na głębokość 5-6 cm** (z częstotliwością 100-120 uciśnień na minutę)
- * **nie odrywaj dłoni** od mostka po uciśnięciu. Uciskaj klatkę piersiową i rozpocznij także pomoc metodą ?usta-usta?

- * po wykonaniu **30 uciśnień** udroźnij drogi oddechowe – **odegnij głowę i unieś żuchwę**

- * weź wdech i obejmij lekko uchylone usta poszkodowanego

- * wykonaj **2 wdmuchnięcia** powietrza (do uniesienia się klatki piersiowej)

- * sprawdź, czy po wykonaniu wdechu **klatka piersiowa opada**

- * powtórz wdech, a następnie powróć do uciśnień

- * **nie przerywaj resuscytacji**, jeśli nie zyskasz pewności, że poszkodowany oddycha samodzielnie. Jeśli możesz, zmieniaj się z innymi świadkami i zdarzenia **co 2 minuty**.

Kontynuuj resuscytację do przybycia ratowników!

www.601100100.pl

Wizyta w Pałacu Młodzieży
**Odjazdowy
Bibliotekarz 2017 r.**
(edycja szczecińska)

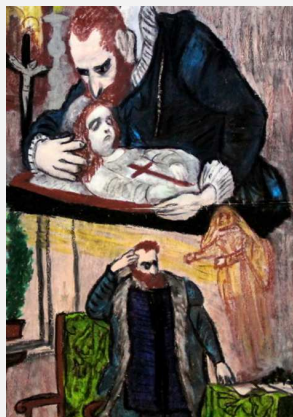

Zdjęcia: Renata Lis

*X Ogólnopolski
Konkurs Plastyczny*

*Poezja
w obrazach
– poetów
polskich*

Zdjęcia: Monika Wilczyńska

Kinga Weronika Dudko, 14 lat - wyróżnienie

Magdalena Lechowska, 15 lat - wyróżnienie

Sylwia Powierża, 19 lat - wyróżnienie

Nikola Janiak, 9 lat - wyróżnienie

Natalia Kyrzcz, 10 lat - wyróżnienie

Jan Latek, 11 lat - wyróżnienie

Oliwia Barańska, 7 lat - wyróżnienie

Amelia Jasińska, 10 lat - wyróżnienie

Julia Dalidonis, 7 lat - nagroda

Anna Dorobis, 13 lat - nagroda

X Ogólnopolski Konkurs Plastyczny
Poezja w obrazach
– poetów polskich

Zdjęcia: Monika Wilczyńska

Hubert Łebkowski, 15 lat - nagroda

Natalia Twardzik, 12 lat - nagroda

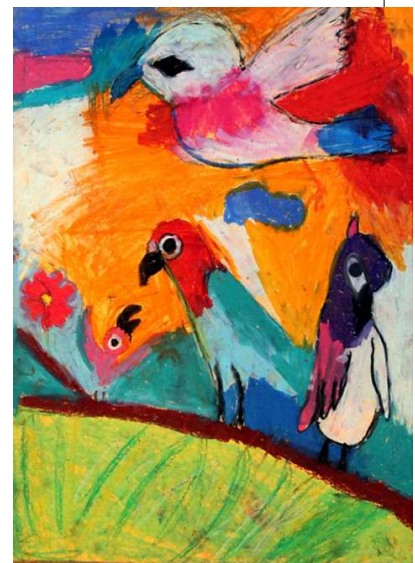
Natalia Misztal, 12 lat - nagroda

Zofia Adamowska, 8 lat - wyróżnienie

Łukasz Mironik, 14 lat - wyróżnienie

Amelia Zierska, 9 lat - wyróżnienie